

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállal köte-
 lezet.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 24.

Az egyetem rekatholizálása.

Régi törekvése a magyarországi katholicizmusnak a katolikus egyetem. Leg-
 alább is olyan régi ez a törekvés, a
 milyen régóta tart Pázmány egyetemének
 a sajnálatos dechristianizálása. Addig,
 míg az egyetemnek kath. jogi természetét
 és keresztény szellemét nem bántották,
 nem volt szükség a védelemre. De mióta
 a liberális kormány Csáky-szalmájának
 tekinti azt, semmi tekintettel nincs a
 nagylelkű alapítónak alapító levelében
 félremagyarázhatatlan világossággal kife-
 jezett szándékára, a többi alapítványoknak
 jogi természetére s a nagy királynőnek,
 Mária Teréziának, — ki az egyetemi
 alaphoz csatolta az eltörölt szerzetes-
 rendek s megszüntetett egyházi javadal-
 mak birtokát, — fejedelmi akaratára s
 azzal homlokegyenest keresztényellenes,
 vallástalan, atheista szellemben vezeti
 azt, — — — azóta a magyar katholi-
 cizmus sem szünt meg folytonosan re-
 vindikálni jogait. A törvényhozás termei-
 ben a vallásügyi tárca költségvetésének
 tárgyalása alkalmával évről-évre elhangzott
 a tiltakozás a katolikusok részéről a
 budapesti egyetem elközösítése, államosi-
 tása ellen. S a kultuszminiszterek Eötvöstől
 — Wlassicsig valamennyien elismerték az
 egyetemi alapítványok katolikus jellegét
 s csak avval indokolták az állami keze-
 lést, hogy ezen alapítványok jövedelme

nem elegendő a teljes, négy fakultásból
 álló egyetem fenntartására, hanem ehhez
 több mint felerészben az államnak is
 hozzá kell járulnia.

De ha az egyetemi kiadások java-
 részét az állam fedezi is, ez a körülmény
 nem jogosítja fel arra, hogy a kath. jel-
 legű alapítványokat a keresztényellenes,
 sőt egyenesen istentagadó szellem terjesz-
 tésére s a kath. egyház kigunyolására,
 üldözésére használja fel.

Pedig ez így történt negyedszázad
 óta.

Körülbelül egy évtizeddel ezelőtt jelent
 meg dr. Romanusnak az érdekes könyve:
 »A mi dekatholizált egyetemünk«-ről, a
 melyben számtalan adattal mutatta ki a
 szerző, hová sülyedt a liberális kormány-
 zat alatt Pázmány Péter egyeteme.

Az elmúlt tíz év — sajnos — sok
 új adattal gyarapította egyetemünk de-
 katholizálásának történetét.

Ezzel szemben az revindikálásra irá-
 nyuló mozgalom is folyton erősödött.

A törvényhozás két termében elhang-
 zott tiltakozásokhoz csatlakozott a mind
 sürűbben tartott kath. nagygyűlések és az
 autonómiai kongresszus szava. Sőt meg-
 indult egy új irányú mozgalom is: az
 egyetemi alap felhasználásával kath. egye-
 temet állítani, mely célra nem lankadó
 áldozatkészséggel hozza össze filléreit a
 kath. papság.

Az új idők szelleme, a keresztény
 renaissance nemes mozgalma nem hagyta
 érintetlenül az ifjúságot sem. Pázmány
 egyetemének nemes ifjúsága, a nemzet

ifjúságának vezére, virága végre is nem
 nézhette tovább, mint tördelék le szentség-
 törő kezek a megváltásnak szent jelét,
 minden tudomány és áldás kimeríthetetlen
 forrását, a keresztet Szent István orszá-
 gának czimeréről s nemes felbuzdulásában
 ő maga követelte, hogy állítsák vissza a
 keresztet Pázmány egyetemének katedrái
 felé.

Ha az ifjúság kitart e küzdelemben,
 nem maradhat el a siker.

Egyik fővárosi napilap azt ujságolja,
 hogy az egyetemi tanács is pártolja e
 jogos kívánságot. E hirt még nem erősí-
 tették meg. De ha a közel jövő nem is
 hozná meg az óhajtott sikert, a küzdel-
 met feladni nem szabad.

Csak keresztény, hazafias szellemben
 nevelt ifjúságtól várhatjuk, hogy a ma-
 gyar haza jövőjé boldogságának erős
 oszlopa lesz.

Uj főrendek.

A főrendiház szervezetének módosításáról
 szóló 1885. VII. t.-cz. 5. 8-a alapján Ó Felsége
 a minisztertanács előterjesztésére, gróf Szé-
 chényi Pál belső titkos tanácsost, Beniczky
 Ferencz belső titkos tanácsost és Pest-Pilis-
 Solt-Kiskun vármegye és Kecskemét törvény-
 hatósági joggal felruházott város főispánját, va-
 lamint Forinyák Gyula belső titkos tanácsost
 és nyugalmazott lovassági tábornokot élethosz-
 ziglan a főrendiház tagjává nevezte ki.

Az új főrendek közül Beniczky Ferencz, a
 pestmegyei főispán ma ünnepli tizesztendő ju-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Sziszike halála.

Ime, történetet mondok Kegyednek Sziszikéről. Egyszerű lesz e história és unalmas is
 talán, mivelhogy nem hatást váró, mesterkélt
 szüleménye a novellistának, csak szomorú kép
 egy vidám, édes kis lélek életéből... E szo-
 morú képet, úgy rajzolom meg Kegyednek szí-
 ves hölgyolvasóm, a hogy láttam. A körvonalai
 élénkek, csak közepén a kontúroknak lakozik a
 fekete gyász.

*

Délután két óraker, mikor a zárda kapu-
 ját kinyitották, csak egy tódult befelé a sok
 ünneplőbe öltözött »külső« és egymásután siet-
 tet fel a lépcsőn. Egyikkel-másikkal a mamája
 is eljött, és ez is növelte a hangyabolyra em-
 lékeztető nyüzsgést, a mely a zárda komoly fo-
 lyosóját olyan igen nagyon élénkké tette. A

»belső«, kikben ezuttal a felsőbbség ama bi-
 zonyos érzetét, mely a külsőkkel szemben min-
 dig eltöltötte hű fejecskéjüket, most a házi-
 szonyság érzete is növelte, palástolhatatlan
 nagylelkűséggel nyújtogatták karjukat a külsők-
 nek és így vezették be őket, gondolom, a pol-
 gári leányiskola harmadik B. osztályába, mely
 ezuttal rubatárul szolgált. A lányokat itt a jó,
 öreg Paula néni várta, a ki, mintha csak any-
 juk lett volna, szigorú lelkiismeretességgel ügyelt
 a ruhájukra, szüntelenül zsörtölődve:

— Margit! Hiszen tele van már a fogas,
 mindjárt leesik a siphája. Akassza máshová
 ... Ugy ni!

— Blanka! Nem hallja? Blanka! Mit esi-
 nál a kötényével?

— Irén! ... Nézze meg az ember. Tüs-
 tét vegye fel a Teresi kabátját, ha ledobta,
 ne lépjen rá...

És így. A lányok csak hümmögtek és amugy
 kapkodva meg is tették, a mit kellett. Szeren-
 cséjükre, mert egy-két percz múlva nyilott az

osztály ajtaja s a szigorú Aloysia nővér lépett
 be hozzájuk. Megszéppentek mind a mikor vé-
 gig nézett rajtuk, mivelhogy egyik sem igen
 volt biztos benne, vajjon nincs-e valami a ro-
 vásán. Hanem aztán hamarosan felderült az
 arczuk. Aloysia nővér valami vastag csomagot
 von elő a köténye alól és bontogatni kezdte.
 A lányok hamis, csintalan szivecskéje, hevesen
 vert ekkor, szinte ugrált. A nővér pedig kibon-
 totta a csomagot, melyből habos, vörös és kék
 selyemszalagocskák bujtak elő, miket egy kicsit
 mosolygó arccal oda kötött csokorba a jobb
 tánczosok karjára, kiket e megkülönböztetés
 ma férfiakká avatott. A szőke Miczikék, a fe-
 keteszemű Márta, a selymes hajú Jolán, meg
 nem tudom ki még, örvendező arccal és egy
 kicsit fitogtatva emelték a karjukat, a melyhez
 oda simult a keskeny selyem-sáv. A lányok
 most mind egymásba karoltak és párosan men-
 tek át a tornaterembe, hova ez alkalommal a
 dobogót is beállították és rája a legjobbak,
 utjonnan hangolt Bösendorfert. A bevonuláskor

CSORDÁS TESTVÉREK

Nagyvárad,

Szent László-tér, takarékpénztár-épület.

Valódi amerikai petroleum
 napi áron.

Telefon 249.

Telefon 249.

Naponta friss Kassai és Prágai sódar, császárhús,
 debreczeni kolbász, frankfurti virstli, s itt még fel nem
 sorolt hideg felvágottak. Ementhall, Trappista, Groyer
 s mindenféle dessert sajtok. Déli és candirozott gyümöl-
 csök a legkedveltebbek, kütűnő zamatos Cuba, gyöngy, Jáva
 és Mocca kávé nagyraktárunkat a legjutányosabb napi
 árak mellett.

A midőn ezt b. tudomására hozzuk, kérjük szives pár-
 tolasát, biztosítván, hogy az árak minőségével, mint szolid
 áraink, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásunkkal teljes meg-
 elégedését sikerülend megnyerni.

Friss maroni és idej füge.

Van szerencsénk szives tudomására hozni, miszerint
 fűszer-, gyarmatárú, festék-, anyag, bor- és
 ásványvíz-kereskedésünket

az idény alkalmával a legkitűnőbb kínai és orosz theák-
 kal, valódi Jamaikai, Cuba, Portorico, és brasilliai ru-
 mokkal, Francia és legkedveltebb magyar cognaccal,
 francia és magyar pezsgő, valódi, tőkén termett pecsenye,
 asztali, dessert és gyógyborokkal, úgy a legkitűnőbb
 llquerékkal rendeztük be. Raktáron tartjuk továbbá a leg-
 kedveltebb thea-süteményeket, csokoládék és cukorka
 különlegéseket.

Gotschlig Ágoston-féle rum lerakat.

bileumát. Ez alkalommal éri őt a király újabb kitüntetése.

Forinyák Gyula, a fővárosi társaskörök egyik tisztelt alakja. Mint a honvédség főparancsnokának hosszú időn át adlátusa érdemeiket szerzett magának a honvédség fejlesztése körül. Ezeket jutalmazza most a kormány, midőn őt az elhunyt Hollán tábornok helyére ülteti a főrendiházba.

Széchenyi Pál gróf eddig is nagyméltóságú ur volt. 1885-ben ipar, kereskedelmi és földmívelésügyi miniszter volt. Akkor azzal tette magát nevezetessé, hogy a nemzeti kiállítás megnyitásánál Rudolf trónörökösnek kezét csókolt. Akkoriban megkapta a vaskorona-rend I. osztályát, ő volt a Tisza-kormány utolsó földmívelési, ipar és kereskedelmi minisztere, mert utána ezt a tárczát ketté osztották.

A gabona-elővételi ügylet.

— A kereskedelmi miniszter leirata. —

A gabona-elővételi ügyletre vonatkozólag ma az alábbi nagyfontosságú leirat érkezett a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarához, mely **Janky** József kamarai elnök és **Sarkadi** Lajos titkár által aláírt hirdetményben a leirat a következőleg hangzik:

Valamennyi magyarországi kereskedelmi s iparkamarának.

Ama bizonytalanságnál fogva, mely kereskedelmi körökben a gabona-elővételi ügylet tekintetében fennforog s ama többszörös kifejezésre jutott feltevésnek megdöntésére, mintha a kir. kuria a gabona-elővételi uzsora büntető ügyekben ellentétes elvi alapokon nyugvó határozatokat hozott volna: szükségesnek tartom az illetékes körök felvilágosítására és megnyugtására, az igazságügyminiszter ur folyó évi nov. hó 8-án kelt értesítése értelmében a következőket közölni:

A jelzett ügyekben a kir. Kuria ellentétes elvi alapokon nyugvó határozatokat nem hozott.

Az soha vita tárgyát nem képezte, hogy gabona-elővásárlási ügyletek törvényesen köthetők uzsora vétsége nélkül is, de az sincs kizárva, hogy gabona-elővásárlás útján is elkövethető az uzsora vétsége. Hozott tehát a kir. Kuria az általa felülvizsgált gabona-uzsora büntető ügyekben felmentő, de hozott marasztaló hatá-

rozatokat is, indokait azonban nem elvont elvekből, hanem mindég a konkrét esetek körülményeiből merítette, mérlegelésével a bizonyítékoknak és szem előtt tartásával a törvénynek, különösen az 1883. XXV. törvény-cikknek.

A kir. kuria ezen törvény 1. §-a alapján minden esetben behatóan megvizsgálva a személyi, vagyoni és a létezett árviszonyokat, állapította meg azt: vajjon az uzsora vétségével vádolt gabonavásárló nem használta-e fel vétkesen az eladó szorultságát, könnyelműségét vagy tapasztalatlanságát és pénztét nem adta-e oly kikötések mellett, melyek a neki engedett tulságos mérvű vagyoni előnyök által az eladónak anyagi romlását előidéznék vagy fokozni voltak alkalmasak, avagy nem voltak-e oly mérvűek, hogy a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közt szembeötölő aránytalanság mutatkozott? egyáltalán, hogy a gabona-elővásárlási ügylet nem kötött-e csupán az uzsora elpalástolása végett?

A törvény ezen utmutatásához képest a kir. Kuria ellentétes elvi alapokon nem is ítélkezhetett s egyes esetekben felmentő, más esetekben pedig marasztaló határozataival, melyeket különböző kiderített és legjobb birói meggyőződése szerint mérlegelt tények alapján hozott, a jogegységet nem sértette meg.

Felhívom a kamarát, hogy az előadottakat az érdekeltekkel saját hatáskörében közölje. Budapest, 1900. november 22-én.

Hegedüs Sándor.

Szeged az önálló vámterület mellett.

Szeged város törvényhatósági bizottsága országos jelentőségű határozatot hozott az Ausztriával fennálló káros vámközösség dolgában. A tanács előterjesztésére kimondta, hogy a közös vámterület Magyarországra nézve kiszámíthatatlan károkkal jár s ezért a vámközösség megszüntetése, s az önálló vámterület létesítése ütebegyn az országgyűléshez feliratot intéz.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Nov. 27. Képviselőválasztás Belényesben. Deczember 1. A járvány-bizottság ülése d. u. 4 órákor.

nehány mama valahol ott ült már a szőgeletben és az apácák közül is sokan. A szende Szabina nővér, a tréfás Szalézia s a mosolygó szemű Pulchéria, a kit — bár számtant tanított — talán legjobban szerettek a lányok. Két „tisztelendő” is eljött, az elemi iskola hittanárja, meg a felsőlányoké, csak éppen a Béla tisztelendő hiányzott, ki a polgáristákat tanította...

Ez a publikum fogadta a belépő lányserget. A menetet különben a főnök vezető s az öreg Paula nővér haladt a végén. Nemsokára előkerült valahonnan a zsémbes Marion kisasszony is, a ki egyenesen a dobogóra ment fel és szeméhez illesztvén csiptetőjét, egy régi kopott keringőbe kezdett — talán a Dunári volt — melyre a türelmetlen lányserget, miután előzőleg jól kioktatták, az illemre figyelmeztetve, vigan csoszogott végig az ujonnan belakolt padlón. A walzer után poika, czepperli s a jó Isten tudja, mi következett még és a belsők abban állapodtak meg maguk között, hogy ügyes, taktusos játékáért jutalmul, nem krétázzák be jövő zeneórájuk előtt a Marion kisasszony székét, bárha különben rászolgált volna...

A négyest pedig szünóra követte. A lányokat bevezették a zárda társalgójába, melynek közepén hosszú, terített asztal áll e vidám farsangi délutánon. A lányok egy kissé pihegve asztalhoz ültek... A csokoládét szűrcsölték éppen, mikor benyitott hozzájuk a „nagyságos ur” és kíséretében Béla tisztelendő, a lányok kedvence, a ki anyhe osztályzatai

révén majd hogy a jó Pulchériánál is nagyobb népszerűsége nem vergődött. A nagyságos apát-kanonok, intézeti igazgató urat éljennel fogadták a lányok és mind felugráltak a tisztelendőre, jól ügyelvén, nehogy e közben a csokoládét is feldöntsék valahogy. A nagyságos ur intett, csak maradjanak ülve és helyet foglalván — nagy unszolásra — Béla tisztelendővel az asztalfőnél. jóságosan mosolygott, gyönyörködve ez élő virágcsokorban. Béla tisztelendő felkelt ezalatt és oda menvén az asztal végénél ülő Dénes Mártához megkérdezte tőle:

— Hát a Sziszike, hogy van szegény? Mégsem javul?

— Tegnap este voltam nála. Jobban van. Azt mondta, jövő héten már jön is iskolába...

Az ozsonnának is vége szakadt. Egy kis szünet után még szavalt egy-két lány s az apát-kanonok ekkor elhalmozta a farsangolókat finom czukrocskákkal, aztán jó mulatást kívánt és eltávozott. A lányok is visszamentek megint a tornaterembe és Marion kisasszony belecsapott a zongorába, megkezdvén a sort egy mérsékelt frissességű csárdással. A lányok kipirult arccal rezegtek ide-oda s a hunczut Kőrössy Tilda, aki ozsonna alatt — szivességből — a Fejér Sári sörét is megitta, tehát két pohár árpalé szült a fejébe, egész vakmerően oda állott a Béla tisztelendő elé és megkérdezte tőle, szeret-e táncolni. A tisztelendő nem tudta elfojtani mosolyát e pajkos

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 24.

Perezel Dezső elnök nyitotta meg az ülést.

Hegedüs Sándor bemutatta a Háznak azt az újabb rendeletet, a melylyel a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó eddigi rendeleteit kiegészítette.

A közérdekű öntözőcsatornák vitáját **Major** Ferencz folytatta. A javaslatot örömmel üdvözölte, de kiemeli, hogy eddig a csatornákat, a vízszabályozást nem a közérdeknek megfelelően létesítették, hanem a magánérdekek szempontjából. A közvélemény bizalmatlan már az ilyen tervekkel szemben és nagyon kívánatos, hogy a kormány az új öntöző csatornákkal állítsa helyre a közbizalmat.

Barta Ödön elhiszi Hieronyminak, hogy a nép nagyon meg van terhelve, hiszen a függetlenségi párt azt régen hirdeti, de annak orvosszere nem az, hogy újabb terheket akaszszanak a nyakába. Elismeri, hogy ez a javaslat több a semminél, de nem tud megnyugodni abban, hogy valami is lenne. Azt hiszi, hogy a társulat nem fogja összeszerezhetni azt az összeget, mely a társulat megalakulásához és működése megkezdéséhez szükséges. Honnan veszik a pénzt? A törvényjavaslat sérti az egyéni szabadságot abban az intézkedésben, hogy ha valamely község kétharmad lakossága öntözőcsatornát óhajt, a kisebbségnek hozzá kell járulnia, noha a kisebbségnek ipincis is érdekében a csatorna. Igaz, hogy kiszabadítási pert indíthat az egyes ember, de kérni, melyik tiz holdas ember teszi ki magát az ilyen nagyapparátust kívánó költséges és bizonytalan pörnek. A szóló az ilyen intézkedés ellen kötelességének tartja felemleni szavát. Hiba, hogy a törvényjavaslat a szerzet jogokkal nem törődik s hogy az állam a bíró is. A miniszter okvetlenül a saját érdekét s nem annak a szegény parasztnak az érdekét fogja tekinteni. Szó volt az autonomiáról is. Micsoda autonomia az, Hieronymi ur? Az autonomia képében oda rendelt kormánybiztos az ur ott Az ilyen autonomiáért

kérdésre, a szigorú Aloysia nővér pedig éppen Tilda felé indult, hogy érdemelt megrovásban részesítse, mikor izgatottan és szinte futva lépett a terembe a kedves Pulchéria. A zene csakhamar elhallgatott és szájról-szájra járt a hír, hogy Sziszikéért most huzták meg a lélekarangot. Egy-két felhevült arcocská még, mintha elégedetlen lett volna eleinte, hogy éppen most kell megszakitani a mulatságot, hanem aztán elszomorodtak valamennyien. Az apácák felvezették őket a kápolnába, hol szinte zokogásba vesztett a hangjuk, a hogy utána mondták a szomorú Béla tisztelendőnek az imádságot... Hiszen, úgy szerették Sziszikét valamennyien!...

*

E hosszas kitérő után megismertetem Kegyetet Sziszikével.

— Pongrácz Gizikének hitták különben, hanem azért, a ki ismerte, csak a gyermekkori becéző nevével szólította mind. Így: Sziszike. És a zárdában is, a városban is e néven szerették megszólítani. Mert mindenütt szerették, a mi nem is csodálatos éppen.

Sziszike, a kékszemű, szőke Sziszike szép is volt, kedves is és pajkos, de azért igen jó. E sok tulajdonából egy az egyiknek, más a másiknak tetszett nagyon s így esett, hogy mikor végig ment az utcán egyképen mosolylyal fogadták az ismerősei mindahányan, az öregek is, a fiatalok is, a lányok is s a fiúk nem különben. Ez utóbbiak legkivált. Mikor harmadikba járt, a főgimnázium hetedik osztálya sok-

a függetlenségi párt nem lelkesedik. Kéri végül az igazságügyminisztert, hogy a telekkönyvi bejegyzések dolgát rendezze és azt kéri a földmivelésügyi minisztertől, hogy az 1889-iki 30. t. cz. 40-ik szakaszát miért mellőzték? Azt javasolja, hogy a törvényjavaslatot átdolgozás céljából adják vissza a miniszternek. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter köszönetet mond azért, hogy a javaslatot minden oldalról rokonszenvesen fogadták. Ez legjobb bizonyítéka hasznának. A miniszter ezután felvilágosítást ad a vizsábályozásunk állapotáról. Az ármentesített terület akkori, mint a szász királyság. Nagy a haladás a telefon hálózatban, a belvizi csatornázásban, a szivattyu telepeken és azt mondja, hogy azoknak van igazuk, — kik elismerésekkel viseltetnek a magyar vízimérnökök munkája iránt. Egy egész birodalmat hódítottak meg az alföldön a gazda közönségnek, a közlekedésnek és a közegészségügynek. A mi a hajózási csatornák terveit illeti, kiemeli, hogy a Bégát Nagybecskerekig 30 kilométer hosszan hajózhatóvá teszi, tervben van a tiszadunai csatorna, a melynek elkészülte után következik a boszniai vasutakban való megállapodás szerint a Vukovár-samóci csatorna 15—25 millió költséggel és a távol ködében lebeg a Vág-Duna — odessai csatorna terve kétszáz millió költséggel.

E csatornák közül egyedül a duna-tiszai csatorna lehet a hajózás veszélyeztetése nélkül a legjobb esetben 30—40000 kataszteri hold területen öntözésre alkalmas. A miniszter ezután Barta Ödönnel polemizál, s azt mondja, nagyon jól tudja Barta, honnan veszi a pénzt a társulat, de elhallgatta mert nem illet bizonyítása tervébe.

A társulat kártérítéssel is tartozik. A mi pedig azt illeti, hogy a miniszter érdekelt fél is, bíró is, kijelenti hogy a miniszter a mint itélni kell, nem a fiskus érdekeit, hanem az igazságot tekinti.

Barta Ödön: Láttuk a regálle megváltásnál.

Darányi azután Barta több kérdésére válaszol. Azok, mint Molnár Jenő, a kik azt mondták, hogy 50.000 vagy 300.000 korona

kevés, csalódnak az összegben, mert a 300.000 korona állami hozzájárulás csak járadék és ez hat millió koronának felel meg. A közbirtokosságé szinte 6 millió. Azt panaszolta, hogy miért nem vette az öntözés ügyét az állam kezébe. Ha pedig az állam vette volna a kezébe, tudom, hogy kérdezte volna, miért nem adtuk társulatnak.

A miniszter melegen oltalmába veszi az ármentesítő társulatokat. A mi az öntözés és hajózás egyesítésének kérdését illeti, kiemeli, hogy igen sok kardinális ellentét van e kettő között. Hivatkozik Zichy Jenő gróffal és a többi halogatóval szemben **Andrássy** Gyula grófra, a ki azt mondta, hogy a Tisza szabályozás félmunka, a míg az öntöző csatornák nem készülnek.

Polemizál ezután Komjáthyval. A rendi különbséget eltöröltük. Helyesen. El kell törölnünk annak következményeit is. De nem szabad eltörölnünk ezt a patriarchális viszonyt, mely a kis és nagybirtokosok közt volt, sőt a kettő érdekét együttesen kell istápolni.

Papp Elek őt támadván, azt mondja, hogy ha van valami érdeme, az a kis emberek ügye körül van!

Pedig **Papp Elek** ott áll, annak az okos, büszke, szorgalmas népnek közéletében s ezt jobban tudja, mint Komjáthy ur, aki már régen és egészen más alapról támadja őt. Azt mondja Komjáthy: ez a nagy urak törvénye. Nem áll. Igaza van **Papp Elek**nek, az a nagy Alföld törvénye, melyet diktált a magyar faj szeretete s végre fogja hajtani a magyar faj életrevalósága. Ajánlja elfogadásra. (Taps a balon, éljenzés.)

Beniczky Ferencz főispán jubileuma.

Ünnepet tilt tegnap Pestvármegye. Tegnap volt tizedik évfordulója annak, hogy **Beniczky** Ferenczet nagy ünneppel beiktatták az ország legelső vármegyéjének, Pes-Pilis-Solt-Kis-Kunvármegye főispáni székébe.

A nagy terem már fél 11 órakor megtelt ünnepi díszbe öltözött előkelőségekkel. Ott voltak: **Császka** kalocsai érsek, gróf **Teleky** József, báró **Orczy** Andor, **Szentiványi** Árpád,

Luppa Péter, gróf **Károlyi** Sándor képviselő, **Teleky** Tibor, **Keglevich** Gábor grófok, **Förster** Aurél és sok mások, köztük a vármegyei bizottsági tagokon kívül a szomszéd vármegyék küldöttségei, Halas, Kecskemét városok diszküldöttségei mintegy 400-an összesen. A karzatokon előkelő női közönség.

Pontban tizenegy órakor megnyitotta **Beniczky** alispán a diszküldöttséget és 8 tagu küldöttség ment a jubiláló főispánért. A főispán dörgő, hosszantartó éljenzés közben megjelent a délszaki, örökzöld növényekkel, pálmákkal díszített nagyteremben és elfoglalta a neki fenntartott elnöki széket. Most a közgyűlés társorozatának első pontjával

Beniczky alispán megnyitó beszéde következett.

Perczekig tartott a dörgő éljenzés. A jóképű vidéki bizottsági tagok szemében, a sok díszruhás arcokon kigyult az öröm tüze s ugyanez a nagy lelkesedés kísérte az ünnepi szónokot is, **Fazekas** Ágoston főjegyzőt.

A főispán, akinek főrendiházi taggá történt kinevezését éppen tegnap közölte a hivatalos lap, mélyen, meghatottan mondott köszönetet a szívből jövő óvációkért. Ezentul is csak a közérdekért, egyes-egyedül a hazáért, a közért fog dolgozni lankadatlanul és támogassák őt továbbra is úgy, mint eddig. (Hosszantartó éljenzés.)

Most gróf **Teleky** József terjesztette elő azon indítványát, hogy alkottassék **Beniczky** Ferencz főispán nevét viselő alapítvány a közgazgatási tanfolyam szegény sorsu növendékei javára. A vármegye közönsége egyhanguan, nagy lelkesedéssel járult a nemes gróf ideális indítványához.

Az alispán zárbeszéde után fogadta az ünneplő főispán a különféle küldöttségeket. Előbb a vármegye tisztikarát, utána a megye tiszteletbeli tisztviselőit, akik egy-egy fényes arany és ezüst díszítéssel kivert albumot nyújtottak át. Azután a szomszéd vármegyék, mint vendégek deputációját, hat rendezett tanácsu városnak diszpolgári oklevelét hozó küldöttségét, végre a községek küldöttségét fogadta.

A diszküldöttség végével hosszú kocsisorban a Hungária-szállóba hajtottak a megjelent notabilitások s a diszbanketteltartott a késő délutáni órákig.

szor beszekundázott miatta, az idén meg, hogy a polgári leányiskola negyedik A. osztályába iratkozott, az alispán fia, a ki pedig tiszta jelles volt eddig és érettségire készült már, mondom, még az is — naponta legalább háromszor róttá végig a Szisziké utczáját. Ah, az alispán Laczi fia, olyan jóízűen, kedvvel tanulta ilyenkor az elektromosságot, ha a három séta közül bár egy is szerencsés vala és Sziszike legalább egyszer ott ült az ablak mellett, oda simitván fehér homlokát az ablaküveghez.

Bizony, ő is szívesen látta az alispán fiát az ablaka alatt. Végre is, az ő apja ügyvéd volt csupán, hozzá még a szegényebbek közül való és Laczi, a pöffeszkedő Völgyi Miczikének is kurizálhatott volna, — a ki ott nevelkedett a főispán nagybátyja házában — ha akar. De rá sem nézett. Meg aztán Laczi különben is nagyhirű legény, mivelhogy a hetedikig Pesten járta az iskoláit és — a hogy a fiuk mondták — igen okos és szelid és jó. No, egy kicsit szép is, és — fekete gyerek lévén — a haját, hogy hosszúra hagyta a fülénél lefelé, egy kis barkója is miatha látszott volna már... Sziszikének mégis akkor nyerte meg a szívet leginkább, mikor tavaly az önképzőkör díszgyűlésen „Pán halálát” szavalta. Pongrácz Gizike akkor igen sokat tapsolt Laczinak és cseppet sem sajnálta, hogy valaha őt szentképet adott Dénes Mártának, a miért megmutatta neki, melyik a gimnazisták közt az alispán fia...

Laczi aztán, akaratán kívül bár, haragosokat szerzett Sziszikének. Majd elmúdom, hogy

Gizike, a kit a zárdában is csak úgy becézgetve szólított mindenki, csak a főnöknő hívta e néven: Gizella, egyszer magára vonta a tanítónői haragját.

Ugy esett tudniillik, hogy a szigorú Aloysia nővér, egy francia órára nem hozta el a kézi könyvét. Véletlenül épen a Sziszikéét találta elkérni. A szeles kis lány egész nyugodtan, bizonyos büszkeséggel adta oda a francia nyelvtanát, melyből Aloysia elég könnyű példákat adott fel a lányoknak. A nővér azonban egyszer csak lapozgatni kezdett a könyvben. Hirtelen elpirult aztán és becsapván a könyvet haragosan szólt:

— Pongrácz, ez mégis sok! Óra után a főnöknő elé vezetem, értette?

A lányok ijedten néztek össze, Pongrácz Gizike pedig egész flegmával felelte:

— Igen is kérem.

Csak, mikor leült, akkor jutott eszébe, mi is lehet az ő nagy bűne. A francia nyelvtan egyik oldalán ugyanis e versike ékeskedett:

Mig reszkető kezem a könyveket tartja,

Te vagy árva lelkem minden gondolatja.

Kedvesb vagy nekem mint, argum-, a gumentum, Ha nem szeretsz, bebundázom — punktum. (Bundázás alatt itt a szekunda értendő persze.)

Honnan szedte e kétségkívül klasszikus verset Sziszike, én nem tudom. A lányoknak ugyan azt bizonyítottam később, hogy ő írta, de a felsők közül, a kik színtén megtudták a dolgot hamarosan, egyik azt állította, hogy már

régebben olvasta valahol. Lehet. Hanem annyi bizonyos, hogy másnap már valamennyi lány könyvében ott kaczerkodott a vers.

Nem ez a fő. Inkább az, hogy Pongrácz Gizikét a főnöknő alapos dorgatóriuma után beirták az osztálykönyvbe és a Sziszike nevet ettől fogva a katedréről nem hallotta többé. Még a keresztnévén sem hitták ezután, hanem csak úgy, mint a szekundás, rendetlen lányokat szokták, hogy:

— Kovács, Kassay, Kis;

mondom, őt is csak így:

— Pongrácz... No Pongrácz, most beszéljen!

Csak a szelid, az édes Pulchéria, a ki mindnyájokat legjobban szerette, az szólt a magát néha:

— Sziszike, mondja meg...

Sziszike népszerűsége pedig, azóta, hogy Pongrácznak szólították az előjárói, nőttönött. És Laczi is az alispán fia, hogy megtudta a dolgot, még többet és még büszkébben sétált a lány ablaka alatt.

... Sziszike azonban egyszer megbetegedett. Könyvedén öltözve, kicsit sokat mászkált a jégen és aztán lázasan feküdt a hófehér ágycskájába. Most a zárda is megbé élt vele s az apácák sorban ellátogattak hozzá. A jó Pulchéria legtöbbit... A lányok is csendesebbek voltak ekkor és nem mosolyogva, mint máskor, de csüggedten, szánakozással gondoltak társnőjükre és egymás kezébe adták a Pongráczék kilincsét... Gizike lázas, piros ar-

Kollegium morale.

Az esztergomi papnevelő országos hírű ki-tűnő spiritualisa, dr. *Prohászka* Ottokár, kinek ragyogó tollát régóta, szónoki képességét pedig a budapesti kath. nagygyűlés óta az egész ország elismeri; a fővárosban havonként, előre jelzendő csütörtökön a keresztény szellemtől fog beszédeket tartani. Az első ilyen kollegium morale mult csütörtökön volt megtartva óriási és előkelő közönség előtt, melynek minden tagja kivált a jótékonyság és keresztény élet terén. A hallgatóság között volt gróf *Majláth* és gróf *Csáky* püspök is. A nagy lelki műveltségű szónok a szent karitas ideálját mutatta be az egybegyűltek előtt. Beszédjéből adjuk az erre vonatkozó részt:

Hogyha a német szocialisták, kik a legképzettebbek, a kereszténységről beszélnek, mindig rámutatnak a testvérek gyülekezetére és azt mondják: »Ezek Ti vagytok! Ti, a társadalom sokféle rétegeiben.« Ti vagytok a testvérek gyülekezeti? Nem vagytok azok. Annyiban nem vagyunk azok, amennyiben kisebb bennünk a szeretet. Ha meglesz az Úr Jézusnak, az Istenembernek nagy szeretete, de a maga valójában, akkor kiépül köztünk a testvérek régi keresztény gyülekezete. Mert ugy-e, minden irányban az emberi szellem egy-egy közösséget alkot. A test és vér ugy-e alkot közösséget: családot és nemzetet. Azok, kikben egyféle vér pezseg, kik következőleg egy közös véren közös érzelmeket ápolnak, azok közösséget képeznek. Ez a közösség a család, a nemzet. A család köre kicsi, igazán a történetben olyan kicsi, mint a madárfészek. Egy novemberi köd, egy éjszaki téli szél elég, hogy e fészket szétszedje, a család megszűnik. A családokat más közösség köti össze, ez a nemzet. A nemzetben a közös érzés alkot egészet a hagyományok és lelkesülésünk közössége sokból egyet alkot. De a nemzetek élete is rőffel van kimérve az isteni Gondviseléstől. Hagyjuk ezen alacsony közösséget! Van más közösség. A szellem, a tudomány más közösséget alkot. Ez nem ismer Kárpátokat, Lajtát, Rajnát, Alpesekeket, Pyreneusokat, La Manche csatornát, hanem úgy jár mint felhő az égen,

czára pedig kiült a mosoly, mikor a lányok egyenkint odajöttek a betegágyához. Mégis, talán akkor volt legboldogabb, mikor a zuzmarás téli reggelen oda hoztak az ágyacskájához egy habos, fehér kaméliát. Laczi küldötte . . .

Lassan, lassan épülni kezdett aztán a bajából és lábadozott. A lányok kevesebbet jártak hozzá, hiszen megszokták már a hiányát és úgy hitték, ma-noinap ugys köztük lesz megint. Pedig — igen, itt egy pedig ötlik a tollamba és erre a pedigre nem volna elkészülve az ember . . . Ugy esett, hogy Pulchéria nővér egyszer az óra elején így szólott.

— Imádkozzunk lányok Sziszikéért, megint nagyon rosszul lett szegény . . .

S a lányok, összetevén fehér kezeckéjüket, úgy d. úgy imádkoztak a jó Istenhez Pongrácz Gizike felgyógyulásáért . . .

A jó Isten meghallgatta az imájukat, úgy látszik, Sziszike megint javult, egyre javult és mikor már úgy volt, hogy egészen felgyógyul — akkor hirtelen elszállt fürge, nyugtalan, kis testéből a finom, hófehér lelke.

*

A lélekharang még szól, mikor a lányok elvégezték az imát. Aztán az öltözővé degradált harmadik B. osztályba sietvén, valahogy rendetlenül magukra dobták a kabátkaikat.

Azon borzasan, kipirult arccal futottak le a zárda lépcsőin és lihegve siettek végig az utcákon. A bái fehér keztyűjüket egymásután nyomták rá a Pongráczék fagyos ajtókilincsére

nem nézi, hogy ez Ausztria, itt meg Magyarország van. Ennek sugara, mint a napé, egyaránt sűti Páris boulevardjait és a Kárpátok irtványait; a tudomány nem ismer nemzetet, előtte nincs magyar, nincs német, sem angol. A tudomány nemzeteket közösít, szellemi közösségbe foglalja. De alacsony ez a közösség is. Hagyjuk! Az emberi léleknek elmének van még egy új iránya, mélysegebb, tágasabb. Mi az? Az az, mely nemcsak a földet nézi, hanem nézi az Istent, nemcsak a hazát nézi és az emberi szellemet, hanem nézi az örökkévalóságot és az örök szellemet. Ez a szeretet szelleme, ez a szeretet közössége. Ezen közösségbe kell nekünk az emberi társadalmakat belevezetnünk, abba a közösségbe, ahol az Isten van otthon, ahol az emberi lelkek nem gyűlölik egymást, hanem egymás iránt jóindulattal, szeretettel vannak, ahol nem a földön terjednek el, hanem mindig az égre néznek. Ez a szent karitás eszménye, ideálja.

Járvány Nagyváradon.

— A közegészségügyi bizottság ülése.

A kanyaró betegség vehemens erővel lépett fel Nagyváradon a kisebb gyermekek között. Szerencsére azonban ez a fertőző betegség olyan enyhe, szelid lefolyású, hogy komoly aggodalomra, vagy pláne félelemre nincs okuk a szülőknek, mert alig okozott még, dacára a 150 megbetegülésnek, halálozást.

Mivel azonban alig van iskola Nagyvárad-Olasziban és Ujvárosban, a melyben nem fordult volna elő kanyaró betegség, dr. *Baróthy* Ákos városi főorvos sürgősen jelentést tett a polgármesternek a járványról, mire a közegészségügyi bizottság tegnap délután ülést tartott s kimondotta a járványt és átalakult járványbizottsággá.

A tanácskozás folyamán az orvosok részéről hang emelkedett a mellett, hogy az iskolák bezárásánál, a közegészségi érdekek figyelembevétele mellett, tekintettel kell lenni a paedagogiai érdekekre is s éppen ezért az olyan iskolákat nem zárták be, amelyekben 3—4 száz tanuló közül 1—2 gyermek betegedett meg kanyaróban.

és hamarosan megtöltötték a nehéz levegőjű betegszobát.

Későn volt már . . . Sziszike nem pihedett többé és máskor piros arcza sárgára vált, mintha viaszból öntötték volna. Az édes, kék szeméi lecsukódtak és a fitos orrocskája sem mozgott. A nevető, kis szája nem mosolygott mostan, gödröcskéket mutatván, és hosszú, bársonyos keze élettelenül feküdt a sárga, selyem paplanon . . . Csak a haja, a hullámos, szőke haja, az csapzott a homlokára olyan szépen, mint akkor, mikor még élt . . .

A lányok elsírtak egy darabig az ágyánál és aztán, minden félelem nélkülük végig csókolták a hideg homlokát. Aztán kimentek az ajtón lassan, szomorun . . . A szeles Zádory Vilmának pedig, mikor kiért az utcára, kiesett a kabátja ujjából valami. A kék karszalag, a mit ott adtak a zárdabálon, a melynek ime olyan hamarosan vége szakadt . . .

*

Lám eddig az a történet, mely a kedves Sziszikéről emlékezik . . . Egy-két, inkább utolsó és szomorú lapja az 5. vidám élete kis könyvének . . . Egyszerű volt e história, ugy-e bár lehet, unalmas is, a hogy megírtam az elején és Kegyed nyilván csalódottan s talán boszankodva is teszi le ez újságlapot asztalára. Pedig, ha ismeri vala Sziszikét, bizony szomorodnék mostan, e tárczát olvasván és velem együtt, talán egy könyvet is hullatna érette . . .

Helvey Lajos.

Az egészségügyi bizottság ülésének lefolyása a következő volt:

Részt vettek az ülésen: dr. Bulyovszky József polgármester, dr. Grósz Albert, dr. Baróthy Ákos, dr. Grósz Menyhért, dr. Papp Oszkár, dr. Mayer László, dr. Kornstein Lajos, dr. Nemes Áron, Rimler Károly, Busch Dávid, Alexander Lajos és Szűts Dezső jegyző.

Az ülés megnyitása után felolvastattott dr. *Baróthy* Ákos városi főorvos jelentése a kanyaró állásáról s ebben javasolja, hogy az összes elemi iskolákat és óvodákat 2 hétre zárják be. A főorvos jelentését lapunk tegnapi számában egész terjedelmében közöltük.

Dr. *Baróthy* Ákos kijelenti, hogy a járványt a törvény értelmében ki kell mondani. Az összes olasz-i és ujjvárosi elemi iskolák bezárandók. A járvány ugyan nem veszélyes, de ha nem zárják be az iskolákat, nyitva hagyjuk az ajtót a járvány terjedésének s később kell megtenni a szükséges intézkedéseket. A leghevesebb preventív intézkedés az, ha most bezárják az iskolákat.

Dr. *Grósz* Menyhért helyesebbnek tartaná, ha a megbetegülések szerint esetről-esetre intézkednének. Az iskolák bezárása által nem lehet megakadályozni a kanyaró terjedését. Koncentrálni kell egy tömegbe, s a hol sok beteg van, akadályozzák meg a terjedést. De ha komoly ok nem forog fenn, a paedagogiai tekintetet se hagyják figyelmen kívül. A melyik iskolában sok betegülés van, zárják be, a hol kevés, azt hagyják nyitva s a hatóság tartsa felügyelet alatt. Ezután felsorolja, hogy melyik iskolákat tartja bezárandónak. Az ujjvárosi községi elemi fiu iskolára felhívja a hatóság figyelmét, mert ott a tanulók 50%-a nem jár fel. Mi okból maradnak el ezek?

Dr. *Papp* Oszkár ezredorvos pártolja a városi főorvos javaslatát. Kifejezést ad azon aggályának, hogy több a városban a kanyaró beteg, mint a mennyit a főorvos jelentésében kimutat, mert különösen a szegényebb szülők eltitkolják a betegüléseket, nehogy többi gyermekeiket is eltiltsák az iskolától. Az elemi iskolák alsóbb osztályait s az óvodákat minden körülmények között bezárná. Egyes iskoláknál, hol 1—2 beteg van, lehet kivételt tenni, de az óvodákat az év végéig zárják be.

Dr. *Kronstein* Lajos fejtegeti a kanyaró természetét és jellegét. Ennél a szelid lefolyású betegségnél nem alkalmazná azt a szigort, a mit más fertőző betegségnél feltétlenül megkövetel. A kanyarót amilyen tömegesen fellépett, most már ugysem lehet többé elnyomni. Azon iskolákat zárják be 2 hétre, a hol sok a beteg. Az óvodákra nem fektet nagy súlyt. A járványt azonban mondja ki a bizottság.

A vita befejeztetvén, elnök kihirdeti a bizottság határozatát, a mely szerint a járványt kimondják s ehhez képest a közegészségügyi bizottság járvány-bizottsággá alakul.

Az iskolák és óvodák közül két hétre a következőket zárták be: az olasz-i községi elemi fiuiskola 1—5. osztályát, az Orsolya zárda elemi iskolájának 1. és 2. osztályát, a Kálvária-utcai, Kis-pereczes-utcai és a csillagvárosi óvodákat.

Felhívták továbbá a tisztí orvosi hivatalt, hogy puhatolja ki az ujjvárosi közs. elemi fiuiskola tömeges mulasztásának okát.

*

Az ülés végén két igen üdvös és helyén való dolgot említett fel a polgármester, a melyet a bizottság tagjai örömmel és köszönettel fogadtak.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester bár laikus a közegészségügyi dolgokban, mégis azt hiszi, hogy a gyakori járványos betegségeket

részben a kisebb utcák elhagyatott állapota is okozza. Helyén valóknak látná, ha a burkolat nélküli utcákon a vízlefyókat Körözkövel kiburkolnák. Erre a célra a helybeli pénzintézetek hajlandók a szükséges kölcsönt nyújtani, amelyet a kövezetvám alap jövedelméből fizetnének vissza.

Tekintettel továbbá a szemét kihordás tekintetében ma fennálló botrányos állapotokra, más célszerűbb módon, például a vállalkozórendszerrel kellene ezt a kérdést is megoldani. Ma a házigazdákra van ez teljesen bízva s ezért az egyes udvarok valóságos fészkei a különféle járványoknak.

Felkéri a járvány bizottság a tanácsot, hogy a házi szemét kihordására nézve alkalmas módot találjon s e tekintetben intézkedjék.

Végül a bizottság legközelebbi ülését december hó 1-én délután 4 órára tűzik ki.

Színházi levelek.

I.

Áll tehát végre a színház, annyira, hogy a társulat már az ötvenedik előadás fényes megünnepléséről gondolkodik.

A közönség pedig azon gondolkozik, van-e ok, és ha ilyen: kinek van oka ünnepelni?

Hamarjában ez a kérdés merült fel, ez aktuális, erről kell tehát első sorban néhány szót ejtenünk. Van még egyéb kérdés is: a — hír szerint — küszöbön álló személyzetváltozások, de azok az 50 előadás jubiláris zajáig ugysem oldódnak meg; egyelőre tehát nem birnak fontossággal.

Mindenek előtt szeretnők a jubileumon ott nem látni azt, a kinek szava döntött a színház méreteinek megállapításánál. A megnyitó előadáson, a mikor »végeladott ház volt«. 1262 nézőt szorítottak be s kevés volt. Azóta is nem egyszer hallottuk a bosszus panaszt:

— Nem kaptam zsölylyét! Nem kaptam páholyt! Még körszék sincs!

Ez ma van. Mi lesz 20, mi lesz 40 év múlva? Akkor talán új színházat építünk?

A nézőtér kicsiségének megvan az az előnye, hogy »üres házról« nem lehet említést tenni a színi kritikusoknak. Nem ám, de miért? Szakértői szemle útján rövidesen meggyőződhetünk róla, hogy azok ott az első sorokban bérlők, kik vagy maguk mennek el okvetlenül, vagy átengedményezik helyüket és jegyüket másnak. Ez az élénk társaság pedig itt hátul — ezek potyajegyesek.

Napi bevétel egyiktől sincs sok, legfeljebb a szinlapért.

Ha azután végignézzük, kik adják a színházba járók nagyobb részét, bizony be kell vallanunk, hogy a bémertéri színház leggyakrabban látogatói a nagypiacztéri színház volt hívei. Ezért hát a Bémer-tér hajdani lelkes pártfogói közül éppen nem mindnek lesz joga jubilálni és örvendezni.

Mindez azonban nem zárja ki, hogy az ötvenedik és századik s valamikor Isten segítségével az ezredik előadást is Szigligeti nevéhez méltóan s Nagyváradnak büszkeségére egyedül a Bémer-téren lehet megünnepelni.

Igaz örömmel jubilálhat Somogyi Károly igazgató. Nehéz feladata volt, hiszen a néhai nagypiacztéri pártnak nem ő volt a jelöltje. És hogy most a színházat éppen volt ellenfeleinek hívei látogatják legnagyobb örömmel és hogy éppen ezek vannak vele legjobban megelégedve: ez olyan diadal, a melyre büszke lehet.

Társulata felől Szarvas éppen a napokban nyilatkozott kedvezőtlenül: a mostani tehát óriási haladást jelent s ha figyelembe vesszük, milyen rövid idő alatt kellett a személyzetet összehozni, akkor éppen elismeréssel kell adóznunk szervezőképességének. Részint az idő rövidsége, részint az, hogy a közönséget és az új erőket sem ismerte az igazgató, okozhatták a társulat jelenlegi nagy számát, mondhatnók: főlegesen nagy számát. Személyzetváltozásról suttognak: nos ez bizonyosan több elbocsátást, mint új szerződést fog jelenteni.

Nagy személyzet mellett lehetetlen mindenkinek a művészi becsúgyát kielégíteni; hiszen valamennyit — hogy úgy mondjuk — ki kell próbálni, ki kell ismerni előbb, mire alkalmas. Hozzánk is eljutottak panaszok mellőzésekről; nézetünk szerint mellőzésről az első két hónapban szó sem lehet. Kiki igyekezzék megmutatni, milyen szerepkörre termett rá; a mint látjuk, az igazgató már most sem mellőz senkit, a kiről neki is, a közönségnek is meg van a maga jó véleménye.

Kivételesen, ha ez a két vélemény nem egészen vág össze. De erről máskor.

Most még az igazgató szerencsés kezét emeljük ki a műsor megválasztásában. Helyes, hogy nem hallgatva semmiféle sopánkodásra, támadásra, haladt az eddig megkezdett uton. Ad újdonságot, érdekes reprimandót, hogy csaknem mindig telt a ház. Ez pedig szebben cseng minden más elismerésnél. A sok újdonság, meg hogy a tagok nem tanultak még össze teljesen, bizonyosan némi felületességre vezet, de ez idővel el fog tűnni. Ha a színészek ismerik egymás művészi tulajdonságait, akkor kevesebb tanulással jobb játékot produkálnak; addig pedig egy az orvosság: több szorgalom, több próba.

Somogyi Károlyt tehát a jubileumon osztatlan elismerés fogja üdvözölni; az üdvözölők sorában pedig bizonyosan első helyen lesz Kádár János, a színházi bodega bérlője. Neki sok oka van gratulálni az igazgatónak, hogy annyi közönséget vonz a színházba és színház köré.

Ennyit általában. A társulatról s az előadások általános színvonaláról majd máskor.

Aliquis.

UJDONSAGOK.

Szenzáció az egyetemen.

A Magyar Szó a következő siralommal kezd egy gyászszal teljes cikket:

»A rémülettől alig tudunk szóhoz jutni: olyan hirt kaptunk. A világosságot feketére akarják festeni. Magyarországot virágjában akarják elfagyasztani. A tudományos egyetemet a jezsuitáknak akarják kiszolgáltatni.

A budapesti tudományos egyetem fakultásai tegnapelőtt ülészetek és határozatokat hoztak, a melyek kizárólagosan klerikális színezetűek és egyenesen protestánsellenes és antiszemita irányzatúak.

Brrr . . .

Érezzük magunk is azokat a verejtékcseppeket, melyek e sorok hatása alatt a M. Sz. cikkirójának homlokán is gyöngyöztek; már vagy a rémülettől, vagy a kintől, mig ilyen szép frázisokat kiszorított.

S mik azok a rettenetes határozatok?

1. Az egyetem meg fogja ünnepelni a kereszténység 900 éves jubileumát.

Ezen legfeljebb annyiban lehet megütközni, hogy miért marad az egyetem ilyen fon-

tos ügyben utolsónak? Holott elől kellett volna járnia, tekintve, hogy *Fázmány* Péter az alapítója.

2. A keresztnek, mint egyetemi jelvénynek az eddiginél nyomatékosabb használata.

Ezen csakugyan lehet csodálkozni. Hát szükségessé vált ez a határozat? Hát eddig nem volt meg a keresztnek öt megillető helye az egyetemen? Szomorú dolog, a melyen méltán megütközhetett a M. Sz.

4. Az egyetemen katolikus erkölcs-tanszék állittatik fel, és rendszeresítik az egyetemi hitszónoki állást.

Erre valóban nagy szükség van.

5. *Schwarz* Gusztáv ezentúl római jog helyett váltó-, és kereskedelmi jogot fog előadni.

No ebben csakugyan rengeteg sok az antiszemitaizmus. Tudvalevőleg Schwarz eddig *Vécsey* mellett a római jog terén másodrangú helyet foglalt el, mig váltójogból *Nagy* Ferencz tanszékébe, első helyre jut. Az is igaz, hogy Schwarz Gyula nem zsidó; a M. Szónak világos tehát a logikája, mikor ebben is az antiszemitaizmus dermesztő kezének nyomását érzi.

6. Dr. *Radó* Antal országgyűlési gyorsíró-revizort nem jelölték az olasz nyelv tanszékére.

Ezen is felfortyan a M. Sz. Pedig azt hisszük, a pályázatokat nem látta a tisztelt cikkíró s ha látta volna, akkor meggyőződhetik vala, hogy *Radó* Antal zsidó is, kitérdő műfordító is, de egyáltalán nem olasz nyelvtudós.

Már pedig még egyelőre nem lehet valószínű a nyelvtudósi minősítést kipótolni azzal, hogy — zsidó.

A M. Sz. így végzi rémüldözéseit:

Mindezek eléggé jellemzik az egyetemen uralkodó magyartalan, antiprotosztáns, antiszemita és jezsuita irányzatot.

Wlassics ur, tessék oda figyelni!

A M. Sz. cikke azonban mást jellemez: a társadalom bizonyos rétegében lábra kapott sötétben meggyanusító, keresztényellenes, szemforgató irányzatot!

Ügyész úr, oda tessék figyelni!

* *Stefánia magyar asszony*. Nem hiába van már a harmadik kedves kötetléssel hozzánk, magyarokhoz csatolva József nádor unokája s Rudolf királyfi özvegye — magyarnak is vallja magát egészen s itt akar lakni állandóan közöttünk. Tegnap ő maga jelentette ezt ki *Jókai* előtt, kit mint jó ismerősét igen kedvesen fogadott. »Elmondta, — írja *Jókai* — hogy ők Magyarországon akarnak várkastélyt szerezni, ahol állandóan telepedjenek, amennyire lehet leánya, Erzsébet főhercegnő lakásához közel. Ő magát magyar nőnek tartja, nem csak házassága következtében, de mint József nádor unokája is. A magyar nemzetet szíve szereti, melynél lovagiasabb, hűségesebb és okosabb nemzet nincs a kerek földön s köztünk kíván élni.« (Pesti Hirlap.) Amerre az országban ennek hire terjed, mindenütt örömmel fognak értesülni róla s őszintén kívánjuk, hogy érezze magát jól most már minden tekintetben igazi hazájában.

* A Szigligeti-társaság Vörösmarty-ünnepélye. Nagy nemzeti költőnk emlékeztét a Szigligeti-társaság felolvasó üléssel ünnepli meg, mely jövő vasárnap d. e. 11 órakor lesz a kir. kath. jogakadémia dísztermében. *Szohner* Olga, a színtársulat bájos kis naivája Vörösmarty Szép Ilonkáját fogja elszavalni. *Radó*

Ödön megnyitó, Szombathy István dr. emlékbeszédet tart. Krüger Aladár joghallgató, lapunk munkatársa pedig »Vörösmarty« című költeményét szavalja el. A kiválóan érdekesnek ígérkező felolvasásra már szétküldték a meghívókat, melyek szövege a következő:

A Szigligeti-Társaság Nagyváradon, 1900. évi december hó 2-án, délelőtt 11 órakor, Vörösmarty Mihály emlékeztetére, a kir. jogakadémia disztermében Szohner Olga urhölgy, Rádl Ödön, dr. Szombathy István és Krüger Aladár társ. tagok közreműködésével *felolvasó-ülést* tart, melyre kívül czimzettet és családját a társaság nevében tisztelettel meghívja: Rádl Ödön, elnök. Dr. Bodor Károly főtitkár.

* **A bibornok karácsonyi ajándéka.** A szent karácsony közeledtével, mint az előző években, most is bőkezűen megajándékozta nagy nevű főpásztorunk: dr. Schlauch Lőrincz bibornok a város közművelődési és humanus intézményeit. *Kétezeröttszáz koronát* osztott ki a zárdák és jótékony intézetek között a következő felosztással:

Szent Orsolya zárdá részére 200 koronát, Szt. Vincze intézet részére 200, Ujvárosi »Immaculata« intézet részére 200, V.-velencei irgalmas nővérek részére 200, Közkórházi Sz. Ferencz rendi nővérek részére 200, Papnevelő intézet részére 200, Szent József intézet részére 200, Katolikus legényegyletnek 200, Bölcsőde-egyletnek 200, Biharmegyei nőegylet részére 200, Szent László fimenedékház részére 100, Tanítóképző intézetnek 100, Erzsébet leány-árvaháznak 100, városi tűzoltóságnak 100, önkéntes tűzoltóságnak 100, összesen: 2500 korona.

* **A városi főjegyző választáshoz** Már tegnapi lapunkban megemlítettük, hogy a városi főjegyző választás ügyében a m. kir. közigazgatási bíróság azzal küldte le Nagyvárad városához dr. *Hoványi Gyula* és társai, valamint dr. *Kazay Kálmán* felebbezését, miszerint a főjegyzőnek megválasztott *Rimler Károly* r. kapitány a felebbezésekben felhozott vádakra nézve, a törvény értelmében 15 nap alatt küldje fel védiratát. Pótlólag még közöljük, hogy ezzel kapcsolatban a közigazgatási bíróság azt is elrendeli, hogy a védirattal együtt az *okmányait is terjeszsze* fel Rimler Károly r. kapitány.

* **Egyházi kinevezések.** Ő Felsége *Mihályik Ignác* dányi esperes-plebánost a váci székeskáptalan tiszteletbeli kanonokjává nevezte ki; továbbá *Bernátsky Ferencz* hódmező-vásárhelyi plebánosnak a Szent Pantaleonról nevezett ráczkevei czimzetes apátságot, — *Reiner Gyula* szuloki esperes plebánosnak a Szent Miklósról nevezett ercsi czimzetes apátságot, — *Moncsék József* kasszai esperes-plebánosnak a Buda melletti révi czimzetes prépostságot adományozta.

* **A belényesi választás.** A következő sorokat vettük a belényesi választási mozgalomra vonatkozólag: T. szerkesztő ur! Meglepett baces lapjának tegnapi számában közölt azon cikkekcske, amely a belényesi ellenzék mozgalomáról adott hirt. E szerint a belényesi függetlenségi érzelmű polgárok képviselő jelöltet szándékoznak felállítani s ezért felkérték *Szokoly Tamás* ügyvédet a jelöltség elfogadására, aki azonban nem volt hajlandó elfogadni a jelöltséget. Ezután *Halász Lajost* kérték fel, aki szintén kitért a megtiszteltetés elől. Teljesen ösmerem a belényesi választó kerület polgárainak hangulatát, politikai meggyőződését, különösnek találtam ezt, de különösnek találja azt hiszem mindenki, aki ösmeri az ottani viszonyokat. Belényesben vannak függetlenségi érzelmű polgárok, de sajnos, sokkal kevesebb számmal, minthogy a remény legcsekélyebb szikrája is kecsegtethetné őket egy akció sikerével. Itt csak kormánypárti, vagy nemezeti-

ségi jelölt győzhet. Erősen hiszem, hogy jól tudja ezt *Szokoly Tamás* s a többi között ez az ok vezethette, hogy a jelölést nem fogadta el. — *Halász Lajos* szintén tudja ezt, de bizonyára tudja azt is, hogy hiába fogadta volna el a jelöltséget, mert ez évben sehol nincs szavazati joga.

* **Bokréta-ünnep.** A nagycsütörtöki lábmosásnál az Ur tanítványait jelképező elaggottak menedékháza most közeledik a befejezéshez. Földszintes része már tető alatt van, a középső emeletes részre, — mely a házvezető irgalmas nővérek lakása lesz, — most rakják a gerendákat. A munkások bokréta-ünnepét tegnap délután tartották *Palotay László* apátkanonok és *Sztarill Ferencz* építész jelenlétében. Az állások tetejéről *Megyeri Mihály* kömives legény üritett áldomásparat éltetve a Szentséges Atyát, a koronás királyt, Dr. *Schlauch Lőrincz* bibornokot, *Vinkler Józsefet*, az intézet jötevőjét és a munkaadók példányképét, *Sztarill Ferencz* építész. Az állásokról 100—120 ember ajkáról visszhangzottak az éljen-kiáltások, s ezek végén *Kölcsey Hymnusa*. Az ünnepség bezárója a munkások vendégsége volt.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. itélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe *Tripsó Sándor* ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokot ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Vörösmarty-ünnepély a főgimnáziumban.** A nagyvárad prem. főgimnázium ifjusága *Vörösmarty Mihály* születésének 100 éves évfordulója alkalmából a költőnek a fővárosban felállítandó szobra és a főgymn. »Eötvös önképző köre« javára ma, vasárnap délelőtt 3/4 11 órakor a főgimnázium disztermében matinét rendez. Belépti díj 1 korona. Az ünnepély műsora a következő: 1. *Mendelsohn: Nász-induló.* Előadja: a főgymn. zeneegyesület. 2. *Elnöki megnyitó.* Tartja: *Frankó József*, főgymn. VIII. o. t. 3. *Szép Ilonka*, Vörösmartytól. Melodráma. Szavalja: *Bodó László*, VIII. o. t., zongorán kíséri: *Személy Kálmán*, VIII. o. t. 4. *Fóti dal.* Előadja a főgymn. vegyes énekkara. 5. 9-me *concerto Ch. de Beriot.* Hegedű-solo zongora kísérettel. Előadja: *Frankó Sándor*, V. o. t. 6. *Alkalmi beszéd.* Tartja: *Horváth Jenő*, VIII. o. t. 7. Részlet *Vörösmarty: Csongor és Tündéjéből.* Előadják: *Csongor: Bodó László* VIII. o. t., tudós: *Kovács Zsigmond*, VII. o. t., fejedelem: *Strébely Gyula* VI. o. t., kalmár: *Steiner Ervin* VII. o. t. 8. *Bordal*, Vörösmartytól, Bariton-solo zene kísérettel. 9. *Szózat.* Előadja: a főgymn. vegyes énekkara.

* **Érdekes felolvasás színhelye** lesz ma délután az iparos ifjak önképző egylete, mely alkalommal *Szűts Izsó* iparisk. igazgató tartja meg az iparos világot nagyban érdeklő felolvasását; mellé sorakozik *Halász Lajos* előadása. A rendezőség buzgó és sikeres fáradozását legjobban bizonyítja a pénteki számunkban közölt műsor. A felolvasás délután pontban 5 órakor veszi kezdetét. Vendégek szívesen látatnak.

* **Allandó önkéntes iskola Debreczenben.** E cím alatt a »D. U.« a következőket írja: Azok a kényes kellemetlenségek, amelyek az önkéntes iskola ügyével fölmerültek, arra az elhatározásra birták a hivatalos köröket, hogy ha áldozattal is, de olyan intézkedést tegyenek, amely egyszer s mindenkorra Debreczen számára biztosítsa az önkéntes iskolát. Ezt a célt másképp nem érhetik el, csak úgy, ha a város az önkéntes iskola céljaira külön és pedig olyan épületet emel, amely a katonai következménynek minden tekintetben megfelel. A jog- és

pénzügyi-bizottság ülésén tárgyaltak is egy erre vonatkozó javaslatokat, amely a megoldást abban találja, hogy a város a Pavillon laktanya mellé építsen a czélnak megfelelő s önkéntes iskolának kifogástalanul alkalmas épületet. A bizottság abban a véleményben van, hogy Debreczen itt nem zárkozhatik el az áldozatkészség elől és olyan feltétel mellett, hogy a hadügyi kormány minden eshetőség kizárásával Debreczennek biztosítsa az önkéntes iskolát, javasolja is a tanácsnak, hogy Debreczen városa a Pavillon laktanya mellett harminczkilencezer korona költséggel építsen a jelzett helyre önkéntes iskolát. A város maga megtalálja a kárpótlást bőven abban, hogy évről-évre nem kell bizonytalan lépést tennie az iskola érdekében, a debreczeni polgároknak nem kell gyermekeiket idegenbe nagy költséggel tartani, sőt az anyagi tekintetekben is. Mert ma sokkal többbe kerülnek az iskola céljaira kibérelt helyiségek, mint amennyit az önkéntesi iskola építésével az amortizációkra áldozni kellene.

* **A vadorzók szemmel tartása.** Biharvármegye köz. bizottsága e hó 5-én tartott gyűléséből utasította a főszolgabírákat, hogy járásuk területén saját hatáskörükben szigorúan gondoskodjanak arról, hogy a m. kir. belügyminiszter mult hó 25-én 109558. sz. a. kelt rendeletének érvényt szerezzenek. E rendelet szerint Biharvármegye, valamint Nagyvárad város területén *a vadak eladása, szállítása és vásárlása csakis a vad jogos szerzését igazoló bizonyítványok előmutatása mellett történhetik.* E rendelet kiadására *Török László* kápt. uradalmi erdőmester és néhány vadászterület tulajdonosa és bérlőjének az 1885. évi XX. t. cz. 38. §-ára hivatkozó kérvénye szolgáltatott közelebbi alkalmat. A vadvásár is kettőn áll: eladón és vevő; most már mindkettőnek ügyelni kell arra, hogy e rendelet következtében a köz. hatósággal meg ne gyűljön a baja.

* **A hétről.** — Melyik az a vonat, a melyet még Hegedűs, a nagy utazó sem szeret?
— A lég-vonat!

* **A debreczeni képkiallításról.** Czivis nézi a képet, mely egy piaci tyukvásárt ábrázol.
— Aztán hogy ez a kép?
— 500 korona!
— Micsoda? 500 korona? Mikor 80 krajczárért egy pár eleven tyukot adnak, a melyik még tojik is!
(Megtörtént).

* **Kinos kérdés.**
Mi a különbség a béklyó és a megkövezett rabbi közt?
— A béklyó rabbilincs, a másik pedig rabbi-linck.

(Kakas Márton.)

* **Megkezdődtek a betörések.** A tél bekövetkeztének egyik biztos jele az, hogy azokon az utcákon, melyek ha nem esnek mindjárt a főbb vonalakba, a biztonság igen alacsony fokra száll le. Az esti órákban egy kis támadásnak is beillő inzultus, az éj homályában pedig zavartalan betörés és lopás. Ezek az áldott állapotok uralkodnak *Hidegser-utcán*, jóllehet nem is esik olyan távol, hisz a Fő-utczába nyílik be, azonkívül rendőrt mindig lehet a környékén látni. Tegnapelőtt éjjelen ismeretlen tettesek bemásztak *Kakas István* postatiszt udvarára és az összes baromfiakat ellopták. Tegnap éjjel megint ismeretlen tettesek *Imre Károly* házában a padlásra hatoltak fel és ott levő fehér- és ruhaneműeket vették pártfogásba. Hogy ma éjjel hol fognak látogatást tenni, még nem tudjuk. A dolog bir annyi érdekességgel mégis, hogy talán a rendőrség is tudomást vehetne róla. Ha pedig lesz róla tudomása és esetleg óhajt az állapotokon segíteni, úgy ajánljuk figyelmébe mindjárt az utca elején levő üres *Waldmann*-féle telket, melyen két hasz-

nalatlan állapotban levő jégverem és annak rendetlen környéke igen jó alkalmat nyújt az éjjeli foglalkozású polgároknak, nemcsak buvó, hanem nappali tartózkodási helynek is. Jó lenne legalább intézkedni az iránt, hogy a telek zárva legyen és ezáltal nyílt köztér ne képezzen.

* **Felolvasás Varad-Velenczén.** A Nagyváradi velenczei »Népkör« folyó évi *december 1-én* (szombaton) tartja ez idén második felolvasó estélyét rendkívül érdekes műsorral. Ez alkalommal a felolvasást *Szűts Dezső* fogja tartani. Dr. *Dési Géza*, a kör elnöke megnyitójában *Vörösmarty Mihályról* fog megemlékezni, születésének 100 éves évfordulója alkalmából. *Goldenthal Rózsika* k. a. szavalni fog, *Margó Armin* festészeti mutatványokkal fogja gyönyörködtetni a közönséget. Ezekon kívül a rendezőség szintársulatunk egyik kiváló tagját kéri fel a közreműködésre. A felolvasás után táncz lesz. A teljes műsort közelebb adjuk.

* **Kártyázás közben.** A szabadelvű pártkörben kártyázott tegnapelőtt az öreg *Janicsáry Sándor Mikszáth* Kálmánnal. Az első osztásnál még Janicsárynak kedvezett a szerencse, de azontúl aztán mindenképpen peches kártya akadt a kezébe. Veszített.

Mikszáth Kálmán mosolygott s egyre biztatta a partnerét:

— No majd a következő osztásnál.

A következő osztásnál azonban még mindig nem javult a helyzet.

Janicsáry veszített és újból veszített.

Mikszáth Kálmán utóljára is elszomorodott s jóvendőlésekre adta magát. Nagy füstöt fujt a szivarjából s aztán mélyseges bánattal mondta:

— Megérem még én azt is, édes bátyám, hogy a király mossa meg a te lábadat.

* **Félszázados pör vége.** Nemrég, mint a »Zentai Híradó« írja, egy félszázad óta folyó pör ért véget, a melyet Kis-Kér, bács megyei község folytatott a kincstár ellen. Kis-Kér községet Németországból bevándorolt németek alapították 1789-ben a kulai kincstári uradalom birtokán. 1812—1836-ig egy *Falkenstein Frigyes* nevű árvaatya alaposan megdézsmálta a község árvaipénztárát, úgy annyira, hogy az 1838-ban történt vizsgálat alkalmával kamatokkal együtt 36.450 váltó forintot hiányt konstataáltak, melyet a kincstári uradalom mint földesur, be is hajtott és a hiány törlesztésére fordított. De Kis-Kér község e hiány megtérítésére magát jogilag köteleztette sohasem érezte és követelését, mely azóta 253.575 forint, vagyis több mint félmillió koronára szaporodott, fenntartotta, mert a sikkasztás csakis a kincstári uradalom lanya felügyelete és mulasztása mellett volt lehetséges. A félszázados pör roppant teherrel sújtotta a községet úgy, hogy az utolsó 12 év alatt 78 család vándorolt ki. Legújában a község ügyvéde utján egyezségekre kérte *Szell Kálmán* miniszterelnököt, a ki 100.000 koronát ajánlott meg a községnek oly feltétellel, hogy a kincstár azt 80 nap alatt a község pénztárába befizeti. Kis-Kér elfogadta ezt az ajánlatot és így véget ért a félszázados pör s a község a kapott pénzt anyagi gyarapodására fordíthatja.

Rómába és a Szentföldre

f. évi december 9-én induló magyar országos zarándoklat érdekében.

Felkértek, hogy a f. év decz. 9-én Rómába és a Szentföldre induló magyar országos zarándoklat lelki vezetését vállaltam el.

Istenbe és nemzetem nagy lelkébe vetett bizodalommal elvállalom, el annál készségesebben, mert köztudomásu, hogy a szent év folyamán a világ összes katolikus népei, nemzetei egymással mintegy versenyezve százakra menő seregekben keltek fel ama lélekemelő menetekre.

Szentséges Atyánk maga a római pápa lelkesít arra.

És mink magyarok minden más nemzetek fölött e saját jubiláris évünkben kívánhatunk-e több lelkesítést?

Mind mi, a kik igazán szeretjük hazánkat és tudjuk, hogy annak mult ezredéves életét a kereszténység tartotta fenn, zárhatjuk-e megfelelőbben eme jubiláris ünnepséget s kezdhetjük e méltóbban az új ezredévet, mint ha minél többen, a kiknek az Isten módot adott, oda zarándokolunk a kereszténység Fejéhez, a kitől István királyunk kérte és nyerte a szent koronát?

Mind mi, a kik igazán szeretjük a szent koronát, zárhatjuk e megfelelőbben ez évet, mintha oda tűzzük Rómában a II. Szilveszter emléke fölé a magyar nemzeti zászlót, hitünk, reményünk és szerelmünk trikolorját középen képével az Isten Anyjának, a magyarok Nagyszonyjának, a kinek Szent István hazánkat eljegyezte.

Mind mi, a kik hisszük, reméljük, szeretjük és akarjuk hazánknak, fajánknak üdvét, jövőjét, életét zárhatjuk e megfelelőbben ez évet s kezdhetjük e méltóbban az új ezredévet, mintha a nagy időknek alkonyában válhatárain hitünk s bizalmunk feltűnt csillagát követve oda zarándokolunk Keletre, ott töltjük a szent éjszakát Betlehemben — Kenyérhelyben — a hova az élet kenyere az égből szállt alá s a honnan a világ világossága szerte áradott. Ujjá szülemlünk ottan a Jordán szent patakában, avagy megfürdünk a Silve tavában balzsamot találunk a szép Gileadban s olajfák kertjében, elzarándokolunk nagy Jeruzsálembe — a nagy béke helyre — és mind a szent helyre, melyet a mi Üdvözítőnknek a léptenyoma szentelt?! Aztán tengert-földet, oly sokat bejárva visszatérünk haza, édes szép hazánkba és elmondjuk és elhozzuk mindenkinek mind mit láttunk s tapasztaltunk, dicsőségét Istenünknek, üdvöt, békét nemzetünknek!

És én a vállalattal ifjuságom legszebb vágyait s reményeit férfi tetterre váltva zárhatom-e megfelelőbben e sorokat, mintha Dávid városának királyi látnokával hangoztatom ma nemzetem szívébe a rég ősmert ígéket: Sarsum! Venite! Jubilemus, ploremus Coram Domino, qui feeit nos!

Fel! Jertek örülni az Isten előtt,
Jubiláljuk Urunkat, az Üdvözítőt!
Fel, fel! vigadozva imádjuk a lét nagy Urát,
Sirjuk ki magunkat Előtte, ki életet ad,
Mert Ő örök Isten a mi Nagy Urunk
És mink neki nemzete, népe vagyunk
Azért im utána megyünk haladunk.

Az ut technikai részét *Propper N. János* jó hirnevű »Keleti utazási Irodája« (IV. Múzeumkörut 15.) vezérli. — Az uti programot minden érdeklődőnek megküldik.

Isten velük!

Kelt Budapesten, 1900. november havában.

Kálmán Károly,
plebános, orsz. képviselő

EGYESÜLETEK

Felolvasás a Réti Népkörben. A nagyváradi »Réti Népkör« tagjai szórakoztatása céljából a tél folyamán felolvasó estélyek rendezését vette tervbe. Az első felolvasó estély ma, (vasárnap) d. u. 5 órakor lesz megtartva a népkör saját helyiségében a következő műsorral: *Megnyitó beszéd:* tartja *Gábor János* elnök. *Költemények:* írta és felolvassa *Fapp János*. *Felolvasás:* tartja ifj. *Márkus János*. *Szavaltat:* tartja *Magyary Jenő*. Az érdeklődő közönséget a rendezőség szívesen látja.

Kiskereskedők köre Tenkén. A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulata a napokban alakította meg Tenkén vidéki körét nagy érdeklődés mellett. A Korona vendéglő nagy termében gyűltek össze a tagok igen szép számban. A társulat részéről dr. *Adorján Armin* titkár üdvözölte a megjelenteket s ismertette a kör célját. Ezután egyhangulag kimondták a megalakulást. Elnökké *Lény Dávid*, alelnökké *Stein Vilmos*, pénztárossá *Ujhelyi Gyula*, ellenőrré *Ritter Jakab*, jegyzővé *Lény Ákos* választották. *Adler Sámuel* és *Huszár Adolf* (Nagyváradi) felszólalása után békéltető bizottságot is választottak s ezzel az ülés véget ért. Ez a kiskereskedők társulatának Biharmegyében már a *harmadik* köre.

Igazságszolgáltatás.

A szili-pusztai rablógyilkos.

(A holnapi esküdszéki főtárgyalás.)

Ismeretes olvasóink előtt az a kettős rablógyilkosság, amely a Nagy-Szalonta mellett fekvő Szili-pusztán 1900. május 18-ról 19-re forduló éjjelen történt. A rémes gyilkosság elkövetésével *Balogh Béla* sarkad-ósi lakos van vádolva, ki ellen a kir. ügyész vádiratában a btv. 278. §-ába ütköző gyilkosság miatt emel vádat, a mely §. *halálbüntetést* mér az előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkosságra. Az ügyész által benyújtott vádirat tartalma a következő:

Vádat emel a kir. ügyész az 1900. évi június 30 óta vizsgálati fogságban levő *Balogh Béla* 25 éves, sarkad-ósi lakos ellen a Btkv. 278. §-ába ütköző két rendbeli gyilkosság és a 344. §-ba ütköző rablás büntetése miatt, mivel 1900. május 18-án a Szili-tanyán lakó *Kelemen Györgyné* és *Szabó Zsófiát* előre megfontolt szándékkal akként bántalmazta, hogy az eldőldezt agyrontcsolások miatt mindkettő rögtön meghalt. Ugyanazon alkalommal a szobában levő ládából 33 koronát elrabolt. — A vádirat az indokolásban aztán eladja a tényállást, amely szerint *Balogh Béla* 1900. május 18-án délelőtt elindulván Sarkad-ósi községből, a szalontai tanyák felé vette útját s utközben tudakozódott *Kelemenné* lakása után. Miután erről tudomást szerzett, elment a jelzett tanyára, hol belépve *Kelemen Györgyné* lakásába, benne találta az elhaltakat csirkepaprikást főzve. — Megismertetvén magát, beszélgetésbe eredtek s közben vacsorával is megkínálták. Majd nemsokára nyugodni tértek. Terhelt miután meggyőződött arról, hogy *Kelemenné* alszik, felkelt s tarisznyájából kivette a vasszeget és *Kelemenné* ágyához lépve, azzal két erős ütést mért annak fejére. Erre *Szabó Zsófia* felült az ágyában, terhelt hozzálépett s ugyancsak két erős ütést tett a fejére, azután előlve egy nagy kést, azzal mindkettőre több szurást mért, *Szabó Zsófia* szívére is átdöfte. Azután mikor végzett velök, a kést az ágyban megtörölve, a ládából 16 frt 58 krt kivett s eltávozott. Másnap a sarkadi takarékpénztárnál 5 forintot törlesztett, a többi pénzt pedig elrejtette. A nyomozásnál s a vizsgálat során teljesen bebizonyítottnak látja a vádhatóság azt, hogy *Balogh Béla* előre megfontolt szándékkal követte el a kettős rablógyilkosságot, a mit különben a vádirat szerint igazol egyrészt a terhelt indokolatlanul visszavont beismerése, másrészt *Ruzse Tógyer* tanu vallomása.

A vádat dr. *Nagy Géza* kir. ügyész fogja képviselni; védő dr. *Wavrek Kálmán* ügyvéd, a nagyváradi ügyvédi kar fiatal, kiváló kriminalistája lesz, ki a napokban a szándékos emberöléssel vádolt *Dudás Juon* bűnyügyében tartott esküdszéki tárgyaláson oly szép sikerrel védte a vádlottat.

A tárgyalás hétfőn délelőtt 9 órakor kezdődik, melyre csak az irodaigazgatónál kapható jeggyel lehet bemenni.

A katonaszabadítót felmentették.

Ezelőtt három évvel nagyon megszorult pénz dolgában Hornung Salamon temesvári ügynök. Az üzlet igen rosszul ment s egyre-másra tűzték ki ellene az árverést. Ebben a szorongatott helyzetében elhatározta, hogy bármi uton is, de szerez pénzt magának. Az alkalom nemsokára kínálkozott is. Temesvár környékén utazgatott s összehozta sorsa négy jómódu sváb földművelővel, akik panaszkodtak neki, hogy elvesztik a »jobbkezüket«, mert fiukat elviszik három évre katonának, pedig mind a négynek van valami baja. Hornung ajánlkozott, hogy jó pénzért majd kiszabadítja ő a fiukat. A katonaszabadítónak felcsapott Hornung zsebre is vágott kétezer forint jutalmat a fáradságáért s napok mulva elhozta a besorozott ifjakat Nagyváradra, ahol betekig sétáltatta, majd azzal biztatta őket, hogy a dolog rendben van, mert ezerkétszáz forintot adott Raab Gyula dr. ezredorvosnak, aki a besorozott, de felülvizsgálatra jelentkező legényeket megnézi. A felülvizsgálat csakugyan azzal végződött, hogy a négy legényt kórházba küldték, majd hazaeresztették. Egyiknek azonban eljárt valahogyan a szája, mire ugy a polgári, mint a katonai hatóságok vizsgálatot indítottak. Hornung és Raab dr., valamint a négy paraszt ellen is. A temesvári törvényszék előtt a fővádlott Hornung visszavonta beismerő vallomását és azt mondta, hogy az egész katonaszabadítás és az ezredorvos megvesztegetése mese, mert ő egy lépést sem tett az egész ügyben és a pénz adósságainak a törlesztésére fordította. A törvényszék ezen az alapon az összes vádlottakat, akiknek fiai már tényleges katonai szolgálatot tettek, felmentette a vád alól. A katonai törvényszék dr. Raab ezredorvost szintén felmentette. A temesvári tábla Hornungot megvesztegetés vétségéért hat hónapi fogházzal sújtotta, de a legfelsőbb bíróság Zsigmondovics Mihály bíró eladásában okainál fogva megerősítette a törvényszék felmentő ítéletét.

ZENE és MŰVESZET.

A nemzeti Szalon megnyitása.

Diszes és előkelő közönség gyűlt tegnap délelőtt egybe a Nemzeti Szalon szőnyegekkel és déli növényekkel ékesített kiállítási termében hogy jelen legyen a téli kiállítás megnyitására. A csatagos, vizes idő nem tartotta vissza a társadalmi élet előkelőseit, akik lelkes éljenzéssel fogadták a pont 11 órakor megérkezett Wlassics Gyula közoktatási minisztert. Neje és Kadosa-Lippich Elek miniszter tanácsos kísérték a minisztert, akit Hock János üdvözölt, mint a Nemzeti Szalon elnöke. Beszédében megköszönte azt a nagy kitüntetést, hogy a miniszter személyesen nyitja meg a kiállítást, méltányolva ezzel azt a munkát, melyet a szalon, mint a miniszter művészeti akciójának munkatársa végez. A szalon szentélye akar lenni a magyar művészetnek és nem egyes művészeknek, hanem az egész művészetnek akar használni. Ez a cél vezet akkor is, mikor a tavasszal elhozza ide a legkiválóbb francia művészeket, hogy egyrészt a magyar közönséget még jobban meghódítsa a művészetnek, másrészt egyengesse a magyar művészek útját a külföld felé.

Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszter meleg szavakban válaszolt. Már előzőleg sok szépet hallott és ma reggel a lapokból sok szépet olvasott a tárlatról. Örül, hogy a fokozatos fejlesztés nagy munkája ilyen szépen halad előre. Köszöni a Szalonnak, hogy öt törekvéseiben a művészet népszerűsítésével támogatja. A kiállítást ezzel megnyitottnak jelenti ki.

Ezután a miniszter Hock János és Rózsa Miklós titkár kíséretében megkezdte körutját. Boemm Rittát bemutattatta magának és gratulált képeihez; megdicsérte Poll Hugó pasztelljeit,

Szikszay tengeri képeit; Kacziány Ödönt mint régi ismerőst üdvözölte. Azután bemutattatta magának Glatter Ármint és Pörge Gergelyt, akiknek szívélyesen gratulált. Szinnyey Merse Pál orsz. képviselő önarcképe előtt derűtséget fakasztott a miniszter megjegyzése, melyet a jelenlévő művészhez intézett:

— Te Pali, mindig abból az időből való képedet állítod ki, ahol még szép és fiatal vagy.

Nagyon tetszett a miniszternek Mannheim Gusztáv gyűjteménye, melynek minden egyes darabját sokáig nézte. Gratulált még Kézdí Kovács Lászlónak és Herrer Czézárnak, azután pedig a Maison moderne kiállítását nézte meg. Rapport Ötvösnek gratulált párisi nagy sikeréhez, hogy a Maison moderne 60000 forint áru zománczos munkát rendelt nála. A miniszter nevének különösen a hollandi battikcsipkék tetszettek.

Ezzel a miniszter a közönség eljenzése közt elhagyta a tárlatot.

A zenekedvelők hangversenye. A nagyváradi zenekedvelők egyesülete Womácska József karnagy vezetése alatt kiváló buzgalommal és ambícióval készül közelebbi hangversenyére, a mely december hó közepén lesz megtartva rendkívül érdekes programmal. A programon a többi igen élvezetes magán- és együttes számok között egy favolára és vonós zenekarra irt Haydn szimfonia is szerepel. A hétfő és csütörtök esti gyakorló próbákat a következők látogatják szorgalmasan: Feinsilber Irén, Fényes Mártha, Láposy Erzsike kisasszonyok, Balogh Károly, Báthy Zoltán, Bumbera Imre, Erdelt Béla, Fényes Endre, Goldschmidt Izsó, Grosz Zsigmond, Grünberger Izsó, Herncsirek István, Heller Béla, Hranyczy Károly, Homonnai Albert, Kalmár Illés, Kelemen Miklós, Kanitz Dávid, Mezey Mihály, dr. Meer Samu, Moskovits Adolf, Padua Árpád, Pásztor József, Pásztor Bertalan, Réz Mihály, Schönfeld Béla, Szmazsenka Ernő, Tomm Béla, Voszka István, dr. Waldmann Béla, Waldmann Géza és Waldmann Iván.

A holnapi hétfői gyakorló próbára vonatkozólag a következő meghívó közlésére kértünk:

Tisztelettel kérjük a zenekedvelők egyesülete működő tagjait, hogy a holnapi hétfői esti gyakorló próbán a szokott helyen esti 8 órakor pontosan és teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Réz Mihály igazgató, Womácska József karnagy.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap:) délután: »Hófehérke.«
este: »Két pisztoly.«
Hétfő: »Katonák« előszőr.
Kedd: »Czigánybáró.«
Szerda: »Himfy dalai.«
Csütörtök: »Traviata.«
Péntek: »Gyurkovics leányok.«
Szombat: »Vörösmarty ebredése,« Csongor és Tünde.
Vasárnap:) d. u. »Görög rabszolga.«
este: »Mária bátyja«

Traviata.

Sokat vártunk a legszebb operák egyikének előadásától és alaposan csalódtunk.

Vagy a próba volt kevés, vagy a szereplők nem voltak disponálva, vagy eddig többet produkáltak, mint a mire képesek, — elég az

hozzá, hogy a legmeghatóbb jelenetknél a közönség mosolygott.

Egyedüli dicséretes kivételt Ballané (Violetta) képezett. Biztosan, tisztán, csengőn énekelt, mint mindig. Kapott is tapsot, virágot, kihívták a lámpák elé s mindenképp kárpótolni igyekeztek őt azért, hogy partnere mellett ki nem esni az énekből valóságos művészet volt.

Ez a partner Ferényi (Alfréd.) Ha eddig fellépett, legalább nem volt nevetséges és tudta magasabb hangjának különös színezetét ellepleszni. Most nemcsak komikus hatást keltett hangja a 4. felvonás szerelmi jelenetében, hanem néhol még talán alig is próbálta a szerepét. Bizonytalansága mintha Ballánét is zavarta volna; az előadás élvezhetőségét minden esetre alaposan megzavarta.

Nem volt egészen tökéletes Pintér (Germont), de azért tegnapi fellépése kellemes meglepetés volt: biztosabban énekelt, mint rendszeren szokott, csak az egyes ária-részek véghangjaira ügyeljen jobban. Maszkja, játéka dicséretre méltó és sűrű próbákkal különben gyönyörű bariton hangja is tiszta műélvezetet fog nyújtani.

A legkisebbek: a karénekesek dicséretesen működtek; de külön kiemelendő a zenekar. Ez sem volt ugyan egészen tökéletes, mert a harmadik felvonás nagy jelenetében tulharsogta az énekkart, ám ezt a hibát kipótolta a negyedik felvonásbeli játéka.

Az eddigi opera-előadásokból azt a benyomást meritettük — a mi különben nem kétséges — hogy vidéken operákat előadni merész vállalkozás és a budget-t (pl. két tenorista, altista) fölülte terheli, ezért nem is kívánhatjuk, hogy Somogyi az ország első tehetségeit szerződtesse. De a mi hiányzik a tehetségből, tessék legalább részben pótolni szorgalommal, gyakorlattal. Nem valami ördögös lehetetlenség az, megmutatta éppen Somogyi társulata a Hunyady László előadásával, a hol éppen Perényinek volt szép sikere.

Annak az előadásnak szeretőnk párját látni az ezutáni opera-estékben. Reméljük, a második Traviata előadás haladást fog jelenteni e cél felé.

Addig pedig ismételtelen elismerésünket fejezzük ki csak Ballánénak, a tegnapi előadás megmentőjének. K. A.

Az ötvenedik évforduló. A Szigligeti-színház örvendetes jubileumra készül. December 5-én lesz falai közt az ötvenedik előadás, ötven napos fordulója a színház ünnepi megnyitására. A nevezetes estét némi ünnepiességgel szándékozik megülni a színház igazgatósága, mely a jubiláris előadásra Szigligetinek egyik művét fogja kitűzni.

A hétfői premiér. A »Katonák« hétfői bemutatója iránt széles körben nagy érdeklődés mutatkozik. A szenzációs drámának, mely a fővárosban s az ország előkelőbb színpadain ritka sikeresek ért, van egy különös érdekessége a benne rejlő tendencián kívül, s ez az érdekesség minket nagyon közelről érint. A darab cselekménye ugyanit egy Belényes közelében levő nagy vidéki városban történik. Ez a nagy vidéki város — bár a szerző nem említi — minden jel szerint Nagyvárad. Tehát a »Katonák«-ba a mi városunk és a mi vármegyénk alakjait vitte színpadra Thury Zoltán, ami, mondani sem kell, erősen fokozza az érdeklődést a darab iránt. A dráma nagyobb szerepei így oszlanak meg: (Anna) E. Kovács Mariska, (Klára) Szohner Olga, (Petőné) Benkő Jolán, (Udvardy nyug. kapitány) Peterdy Sándor, (Udvardy főhadnagy) Könyves Jenő (Marjai belő yesi földbirtokos) Szarvasi Sándor, (Pető belényesi bíró)

tokos) Bognár János, (Veres hadnagy) Gáthy Kálmán. A darabot, melyből hosszabb ideje folynak a próbák. Peterdy Sándor fogja rendezni.

Bemutatók a színházban. A színpadon gondos próbák folynak a legközelebb bemutatásra kerülő új darabokból. A Népszínház, Vígyszínház s részben a Magyar Színház állandó műsorát alkotják a közel jövő premierjei. Első ezek között Bokor pályanyertes népszínműve *Mária bátyja*, melynek a hét vasárnapján lesz a bemutatója. Követi ezt egész sora a népszerűvé vált operetteknek: *Bibliás asszony*, *Balek*, *Viceadmíralis* következnek egymásután. Majd Hevesi és Hetényi bájos vigjátéka, *A négy évszak* jó a soron s a *Mintaférj* a Vígyszínház műsoráról. Somogyi igazgató lépéseket tett az iránt is, hogy a Népszínház slágerének a *Santoy*-nak, valamint Sipulusz és Guti legújabb nagysikerű vigjátékának a *Tartalékos férjének* előadási jogát megszerezze. Ezenkívül érdekes repriizekre készül a társulat: a *Mikádóra*, *Gésákra*, *Szulamitra*, *Kornevillei harangokra*, melyekhez teljesen új díszleteket festetnek. A repriizek sorát a *Czigánybóro* nyitja meg, melynek kedden lesz az előadása.

MULATSAG.

A fodrászok mulatsága. A fodrász segédek egy része által rendezett kolonestélyek negyedik mulatságát ma, november hó 25-én tartják meg a Zöldfa termében.

REGÉNY-CSARNOK.

A szeretet angyala.

Irta: Lázár Gyula.

4.

— Pethő Boldizsár jön; szokott ily örülden lovagolni... Hja, a szerelem szárnyai igen gyorsak... Jól esik látnom lábaimnál oly dalias alakot, mint Pethő hadnagy. Látod anyám, ilyen a szerelem, örjögövé teszi az embert. Félre ne érts, nem magamra, csakis Pethőre czéloztam. Ez ember érettem száz haláltól nem rettenne vissza s én — kisujjamat sem emelném föl érdekében. Nevetni tudom féktelen szerelmét, de méltóan jutalmazni soha. Ha neje lennék valaha, azt az ideális életet nem találnám föl mellettem, melyről már is álmodozik. Nálam a szereplési vágy messze a szerelem föltött áll...

Dabronczyné ily komoly szavakat sohasem hallott még leányától; szólni akart, de Magda megelőzte:

— Nos, nem helyesled leányod szavait?

— Az utolsó betűig, csak azt nem értem teljesen, miről álmodozik Pethő Boldizsár?

— Ah, a kedves hadnagy ur, rózsás életéről ábrándozik, természetesen Dabronczy Magda karjai között. S én — ne ijedj ám meg anyám — megígértem, hogy nejevé leszek, de várjon addig, míg én nem kívánom az egybekelést, azonkívül azt is megsugtam neki, hogy ne boszankodjék, ha szíve nem ég a szerelemtől minden perczen úgy, mint az övé...

— S nem taszított el ezek hallatára magától?

— Még ilyenre is mersz gondolni? Pethő fogva van, mint a törbe került madár, szíve lángja elborította elméjét, azzal a szenvedélyes szívvel pedig én rendelkezem. Sajátságos megjegyzés részéről; te tudod legjobban, hogy leányod mindenható szépsége folytán — végzé szavait méltatlankodva Magda.

— Bocsánat, kedves kincsem, meggondolatlanul szólottam... de talán nem volt egészen helyes ez ígéretet tenned Pethőnek? Hátha be kell váitanod ígéretedet, álomképeid sohasem valósulnak meg s boldogtalan leszel, üldöz mások kényelme? Szeretnél a féktől szabadulni, de nem lehet, kötve vagy erősen. Meglásd, megátkozod e fogadást!

— Gondolod anyám! Én nem hiszem. Bizd csak rám ez ügyet, jó kezekben van... Boldizsár közeledik, úgy látszik, észrevett bennünket, egyenesen felénk tart, hallgassunk hát e tárgyról, nem szeretném, ha megtudná, hogy róla beszéltünk. Elbizná magát... Hagyj magamra...

Rövid néhány perc utána már Pethő Boldizsár karján sétált a kert legékezebb virága. Pethő hadnagy kifogástalan szépség volt. Karcsu természetéhez simult az aranyszínőruha, mint ifjú hajtáshoz a gyenge héj. Életpiros barna arcával finom ellentétet képezett az a világos kék szempár, mely a fényes fekete szemöldök alól úgy ragyogott elő, mint két tüzgolyó az éjsötétjéből...

— Megbocsájt, kedves kisasszony, hogy ily későn alkalmatlankodom körültekintésedre, — kezdé a mentegést Pethő.

— Máskor is volt már ily időben szerencsénk s tudtommal senki nem tett szemrehányást e miatt önnek — felelé Magda némi gnyos hanghordozással — Ön nálunk, kedves hadnagy ur, otthon van, ezt már mondtam több ízben, tehát a mentegésnek helye nincs. A fő az, az én végtelen öröömre, hogy ön újra köztünk van s remélem, velünk élvezni néhány napig a falusi élet kellemeit, nemde?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Szerencsétlenség a Dunán.

Budapest, nov. 24. (Saját tud. táv.)

Bajkay Antal vízszabályozási mérnök tegnap reggel ködben hatodmagával a Dunán csónakon Monostorszegről Dunaszekcsőre utazott. Utközben a Saphie gőzessel találkozott s mivel a ködtől nem láttak, a hajóhoz közel mentek és a hullám csapások ennek következtében a csónakot felborították. *Bajkay* és *Nopek* Antal nevű másik mérnök *belefulladtak a vízbe*, a többieknek sikerült a partra kiuszni.

Krüger Párisban.

Páris, nov. 24. (Saját tud. táv.)

Krüger elnök ma délelőtt ide érkezett. Mig a szállóba hajtatott, az összegyűlt néptömeg Éljen Krüger! Éljenek a búrok! kiáltásokkal kísérte. A pályaudvaron a diplomáciai hatóságok megjelentek tiszteletére.

A császárné egészsége.

London, nov. 24. A Standard-nak jelentik Sanghaiból 24-iki kelettel: Szinganfuból egy kínai hivatalnoktól magánlevél érkezett ide, a mely azt mondja, hogy az özvegy császárné egészségi állapota nem jó. Állítólag valami belső baja van. Ugyancsak a Standard jelentése szerint Szenszi tartományban nagy éhínség pusztit. A kormány eleségraktárai csaknem teljesen üresek. A szinganfui kerületben a lakosság füvel, falevéllal és gyökérrel táplálkozik — A Times-nak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: Niucsangból érkezett jelentések szerint az odavaló lakosságot vakmerő lopások és rendezavarások tartják állandó rettegésben. A kereskedelem teljesen pang. A postaszolgálatot, a mely télen az egyetlen közlekedési eszköz, lehetetlenné teszi az, hogy az oroszok fölbontják a leveleket.

Agyonverte a gyermekeit.

Bécs, nov. 24. (Saját tud. távirata.)

A Weinberger-platzon ma délelőtt egy *Simacek* nevű czipész kalapáccsal agyonütötte négy gyermekét azután ma-

gát sebesítette meg. A kórházban így kiabált:

— Örült vagyok! A feleségem meg akar mérgezni!

Szigligeti-Színház.

Folyószám 42.

Idénybérlet 40 sz.

Nagyváradon, vasárnap, 1900. nov. 25-én

délután 3 órakor fél helyárrakkal

HÓFEHÉRKE.

Este 7 órakor, rendes helyárrakkal

A két pisztoly.

Népszínmű.

SZEMÉLYEK:

Báró Szirtfoki	— — —	Id. Sággy Zsigmond
Lenke, leánya	— — —	E. Kovács Mariska
Bájkerti, ének- és nyelvmester	— — —	Könyves Jenő
Várhidi, gazdag földesur	— — —	Szilágyi Dezső
Vidra, esküdt	— — —	Papp János
Stein, sópénztárnok	— — —	Peterdy Sándor
Lujza, neje	— — —	Balázs Olga
Sobri, betyár	— — —	Pintér Imre

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsólye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látások a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, nov. 26-án:

A KATONÁK.

Színmű.

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, nov. 24.

Buza októberre	— — —	— — —
Buza áprilisra	— — —	7.44
Tengeri	— — —	5.—
Rozs apr.	— — —	7.16
Zab apr.	— — —	5.55
Káposzta, repce, szig.	— — —	— — —

Értéktőzsde

Budapest, nov. 24.

Osztrák hitel	— — —	659.—
Magyar hitel	— — —	670.—
Allamvasut	— — —	660.50
Rimamurányi	— — —	484.50
Magyar jelzálog	— — —	487.—
Salgótarjáni	— — —	— — —
Wagon-kölcsön	— — —	— — —

Hivatalos árnyomok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. nov. 24-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	96.05
Magyar koronajárdék	— — —	90.30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4%	— — —	99.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — —	99.25
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — —	98.50
Magyar fölttehermentesítési kötvény 4%	— — —	91.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — —	98.20
Hörvath-szlavónföldtehermentesítési kötvény	— — —	92.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	— — —	166.—
Tiszaszabályozás sorsjegyek-kölcsön	— — —	140.—
Osztrák járadék papírban	— — —	98.—
Osztrák járadék ezüstben	— — —	97.50
Osztrák járadék aranyban	— — —	95.50
Osztrák korona járadék	— — —	98.—
Osztrák államsorsjegyek	— — —	134.—

Osztrák magyar bankrészvény	— — — —	16.90
Magyar hitelbankrészvény	— — — —	669.—
Osztrák hitelintézet részvény	— — — —	660.50
Párisi vista	— — — —	95.80
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — —	19.20
Németbirodalmi márka	— — — —	117.65
London vista	— — — —	240.65
20 márkás arany	— — — —	28.54

Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“
VI-ik évtársulatába.

A «Polgári takaré- és segély-szövetkezet» 1901 január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1903. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után betenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelle után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, a mennyiben a tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert mint den tag az általa befizetett összeg $\frac{4}{5}$ részét 6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizelése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1901 január 3-tól kezdődő 6-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzleti helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz. a. emelet) jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1900 október hó.

A «Polgári takaré- és segély-szövetkezet» igazgatósága.

A 6-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfő délután . . . 3—5-ig,

Csütörtök délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszereint több mint 2000 tagja van, 41.000 üzletrészszelet.

Üveg- és porcellán-üzlet áthelyezés.

Tisztelettel értesitem t. vevőimet és a n. é. közönséget, hogy

üveg- és porcellán-üzletemet

1900 november 15-től

Kossuth (Sas) utca, Mezey-féle szomszéd házban

helyeztem át.

További b. látogatását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

HANT FRIGYES.

SZÉLES SÁNDOR mű-, butor- és épület-asztalos NAGYVÁRADON.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, miszerint Nagyváradon, Széchenyi-tér 234. szám alatt (sarokház az Ezredévi emléktér felé) egy a mai kornak teljesen megfelelő

asztalos-műhelyt

rendeztem be, hol úgy a mű-, butor- és épület-asztalos, valamint a szakmámba vágó összes munkák készítését a lehető leggyorsabban és legjutányosabb árban elvállalom; úgy szintén javításokat is eszközölök.

Az ország elsőrangú műhelyeiben évek során át szerzett tapasztalataim nyomán, talán a szerénytelenség látszata nélkül jelenthetem ki, hogy izléses, tartós, szolid munka és pontos kiszolgálás mellett a legmesszebb menő igényeknek is képes vagyok megfelelni és ez legfőbb törekvésemet képezi, hogy minden tekintetben kiérdemeljem a n. é. közönség szives bizalmát és pártfogását.

Kitünően berendezet műhelyemet és magamat a n. é. közönség szives jóindulatába ajánlva, vagyok

kész szolgálója

Széles Sándor,
asztalos-mester.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy

üveg, porcellán és lámpa üzletemet,

mely a Fő-utca és Nagy Sándor-utca sarkán a gróf Bethlen-féle házban 25 év óta állott fenn,

a városi bazár épületbe

a fő-utcai átjáró sarkán

helyeztem át s azt ujonnan berendezve a nagyérdemű közönség rendelkezésére megnyitom.

Teljes tisztelettel

Déry János.